

VRTEC

LETNIK 69

UREDIL

FR. LOČNIŠKAR

V LJUBLJANI 1938/39

VII, B, 28137, f

Izdala »Slomškova družba« v Ljubljani
Tiskala Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani
(Predstavnik K. Čeč)

KAZALO

	Stran
PESMI	
Ahačič Konči: Jurjevanje	244
Brenčič Marija: Dva oblaka	15
Mrtvemu orlu	15
Jesensko jutro	48
Gozdna škrata — šah igrata	257
Galetova Ana: Nežica modruje	210
Jezernik M.: Uganke	85
Kolman Emanuel: Angel varuh	176
Koritnik Griša: Domovina — sonce	116
Kunstelj Fr.: Jesenska	40
Svetonočni zvonovi	142
Zima	161
L. Fr.: Poslanica mladini	1
Uganka	121
Mati detetu	210
Maksimov: Na cvetno nedeljo	225
Majska	271
Mausser Karel: Božična	148
Božični spomin	149
Meško Ksaver: Pred zrcalom	15
Vprašanje	65
V sveti noči	129
Petelin	215
Plestenjak Jan: Voščilo za novo leto	154
Sever Franjo: Ob dvajsetletnici	54
Na grobove	66
Pismo Miklavžu	111
Severov: Šolarjeva želja	25
Jesen	26
Velikonočna	245
Svjatoslav: Modri Mišo šteje	44
Miha sopiha	205
Žalostna uspavanka	217
Vlak	221
Winkler Venceslav: Zemljevid	54
Kmet in letalo	195

PRIPovedNI SPISI

Bevk France: Zakaj Judje ne jedo svinine	14
Butec	196
Carpenter F.-G. K.: Miško	201
Čiček Franjo: Spisi Durekovega Jureka	211
Drekonja Ciril: Najdražji biser	158
Finžgar F. S.: Hudournikova mi- ška	21, 45
Hudournikova polha dva	261
Fodor Vladislav - Iv. Vouk: O bogatinu in popotniku	70

	Stran
Galetova Ana: Bernadka	251
Garšin Vsevolod - Iv. Vouk: Attalea Princeps	6
Hafner Krista: Na paši	49
Sirota Jerica	85
Pika in Mika	108
Marjanica pri jaslicah	148
Ena za pust	184
Mamin god	208
Marjanica nese k blagoslovu	242
Marjanica pozdravlja lastovico	245
Marjanica na izletu	274
Husova Anna - R. Ž.: Mišji kralj	199
Karalijčev Angel - Fr. Bevk: Gospod Bog in štirje bratje	80
Kunstelj France: Na Martinovo	75
Langerholz J.: Kaznovana jezič- nica	255
Lebar Ana: Velikonočnice	246
Ločniškar Fr.: Zgodbe o češnji	281
Lovrenčič Joža: Tonca iz lonca, III. del 2, 35, 67, 100, 150, 162, 194, 228,	258
Maksimov: Frankove živalce	114
P. Fr.: Četrti modri	134
Pečjak Rudolf: Mikica Mokica 16, 41, 76, 105, 145, 177, 204, 240,	272
Plestenjak Jan: Oh, če bi tega »če« ne bilo	167
Rožencvet Janez: Božji dar	11
Slapšák Julij: Šest zapovedi	169
Križi	237, 268
Tavčar A.: Pastirček in divji mož	278
Tolstoj L. N. - Iv. Vouk: Spokor- jeni grešnik	255
Vovk Joža: Kako so Zaplankarji konja poznali	171
Winkler Venceslav: Križ sredi polja	175
Ž. R.: Šopek čeških	182

POUČNI SPISI

Debevec Boris: Travnata dežela Mongolija	219
Ptice se selijo	95
D. B.: Običaji in navade naše zemlje 59, 89,	119
Jugoslavija v številkah	125
Kako drugod štejejo	155
Strup alkohol	156
Vsi radi pijemo kavo	222
Drekonja Ciril: Bela voda	117
Gašperin Rudolf: Cerkniško je- zero	251

	Stran
Jesenovec Fr.: Ob dvajsetletnici osvobojenja	98
Za naše osvobojenje zaslužni mož- je	99
Krek J. Evang.: Vi vsi, ki ste seme	97
Langerholz J.: Ko se spomnim domovine	58
Na tistem tihem domovanju . . .	66
Paljk Leopold: Mladim vrtnarjem 24, 52, 86, 112, 150, 186, 214, 248,	283
Sestavine zemlje	156
Skrb za drobne ptice pozimi . . .	189
Rastlinske sestavine	222
Pečjak Rudolf: Rudnik	253
Veliki dan čevljarskega ceha . . .	285
Sicherl Janko: Peter pravi, da bo pilot	55
Urnih nog naokrog	152
Smuk, smuk, kdo bo prvi?	188
Planica	218
Neprostopljiva vožnja	287
Škofovo pismo	33
* Slovenci v tujini	27
* Spominu naših mož 28, 92,	122
* Pismo iz Buenos Airesa	118
* Pismo iz Kanade	154

* Sprememba na prestolu sv. Petra .	226
* Pogozdovanje	255

PISAN DROBIŽ

30, 61, 125, 190

PISMA IZ »VRTČEVE« SKRINJICE

31, 63, 95, 126, 157, 191, 223, 256, 288

UGANKE, REŠITVE IN SPOROČILA

52, 64, 96, 127, 159, 192 in na ovitkih.

SLIKE

Naslovno izvršil S. Gregar, poglavja Ksenija Prunkova. Poveš »Tonca iz lonca« ilustrirala Elda Piščanec, »Mikico Mokico« Ksenija Prunkova. — Ostale: Ahačič Konči, Bambič Milko, Cotič Viktor, Gaspari Maksim, Gaspari Oton, Gašperin Rudolf, Justin Rajko, Podrekar France, Pregelj Marij, Stiplovšek Franc, Šušmelj Lojze, Uršič Franc i. dr.

Vsebina

Poslanica mladini (<i>Fr. L.</i>)	1
Tonca iz lonca (<i>Joža Lovrenčič</i>)	2
Attalea Princeps (<i>Vsevolod Garšin - I. Vouk</i>)	6
Božji dar (<i>Janez Rožencvet</i>)	11
Zakaj Judje ne jedo svinjine (<i>Fr. Bèvk</i>)	14
Pred zrcalom (<i>Ksaver</i> <i>Meško</i>)	15
Dva oblaka (<i>Marija Brenčič</i>)	15
Mrtvemu orlu (<i>Marija Brenčič</i>)	15
Mikica Mokica (<i>Rudolf Pečjak</i>)	16
Hudournikova miška (<i>F. S. Finžgar</i>)	21
Šolarjeva želja (<i>Severov</i>)	23
Mladim vrtnarjem (<i>Leopold Paljk</i>)	24
Jesen (<i>Severov</i>)	26
Slovenci v tujini	27
Spominu naših mož	28
O medu	30
Učite se plavati	31
Iz »Vrtčeve« skrinjice	31
Urednikovo sporočilo	32
Uganke na ovitku	

»Vrtec« izhaja prvi dan v mesecu, osemkrat med šolskim letom in velja z dvema mladinskima knjigama na leto din 2250, ali 9 mesecev po din 250. List izdaja »Slomškova družba« v Ljubljani. Zanj odgovarja Ivan Štrukelj. Glavni in odgovorni urednik France Ločniškar v Ljubljani VII, Goriska 29. Sklep uredništva do 5. dne v mesecu. — Uprava »Vrtea« je v Ljubljani. Kopitarjeva ulica št. 2 (H. Ničman). — Tiska ga Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (K. Čeč).

Fr. L.

Poslanica mladini

Ko Te je Bog ustvaril zase in za svet,
Te je položila mati v zibelko,
čula v skrbeh pri Tebi in molila za srečo Tvojo,
učila Te v sladki domači besedi
ljubiti Stvarnika in svoj rod,
hoditi v življenju pravo pot,
ločiti dobro od zla:

Vse to za življenje položeno biló
v srce Ti je z nežno ljubeznijo.

Naj bo v Tebi tako,
pa bo vedno lepo
v Tvojem srcu,
pri Tebi doma —
in po vsej domovini.

Joža Lovrenčič

Tonca iz lonca

Nenavadna zgodba iz starih časov.

Tretji del.

1.

raščak ni mogel pozabiti čudežnega ozdravljenja. Kadarkoli je mislil na grozno trpljenje, ki ga je prestajal, ko so mu odgnile roke do zapestja in noge do členkov, se mu je zdelo, kakor bi sanjal, da je spet zdrav. Vesel je bil novega zdravja in nič mu ni bilo žal, da je izpolnil Košanove pogoje.

»Nič zato, če sta zdaj Košana in Grapar svobodna kmeta in da sem drugim omilil tlako in desetino, samo da sem spet zdrav! Srečen sem zdaj in zadovoljen in grajsko gospodarstvo tudi nič ne trpi. Vse gre lepo in gladko, sproti se množi blagostanje, nobenih nepravil ni več, odkar sem postal drug človek. Zdaj vidim, kako je res, da en krivičen vinar deset pravičnih sne...«

Misel o krivičnem vinarju ga je zbolela. Spomnil se je na Košanovega očeta, kako je moral zaradi enega samega krajcarja, ki mu ga je zmanjkalo, pretrpeti v grajski ječi grozno smrt.

»Ali nisem poravnal svojega dolga?« je skušal pomiriti vest. »Saj je njegov sin, ki me je ozdravil, zdaj svoboden in vnuk sme tudi v šole, kakor je želel rajni.«

Pa mu vest le ni dala miru. S krivičnim vinarjem se je oglašala dan za dnem, odkar se je bil nanj spomnil. Bolj ko je hotel pozabiti nanj, glasneje jo je slišal in kamor je pogledal, se mu je zdelo, da vidi same krajcarje, ki so krvavi.

Stari grajski pisar je opazil, da grofa nekaj grize in mori. Nič več ni govoril z njim tako prijazno kakor prve mesece po ozdravljenju in mož z gosjim peresom se je bal, da ni grofu žal, ker je podložnikom toliko popustil. In še se je bal, da bi se izkazal pregovor o stari navadi, ki je železna srajca.

»Zatiranja in neusmiljenosti ne more pozabiti — spet bo pel bič, spet se bo polnila grajska ječa,« je sklepal pisar in bil žalosten, zakaj kmete je imel rad in jim ne bi priželel, da bi se valpet in biriči še kdaj znašali nad njimi kakor prejšnje čase.

Pisar se je motil.

Lepega jesenskega dne je stopil graščak v kancelijo. Pisar je vstal, se ponižno priklonil in pozdravil svojega gospoda ter stojé čakal, kaj zapove grofovska gnada.

»Sedite, pisar, sedite!« je rekel graščak in še sam sedel na lepo izrezljano in poblazinjeno stolico, ki je bila v pisarni samo zanj pripravljena. »Prišel sem, da se z vami nekaj posebnega pomenim,« je začel grof.

»Prosim, prosim, Vaša gnada!« je bil pisar pripravljen poslušati gospoda in je z začudeno radovednostjo čakal, kaj mu pove.

»Stari ste, pisar,« je povzel grof — pisar se je zdrznil in se oprijel z obema rokama mize, zakaj bilo mu je, kakor bi bil to uvod v obsodbo, da ni več za delo in da ga odpušča.

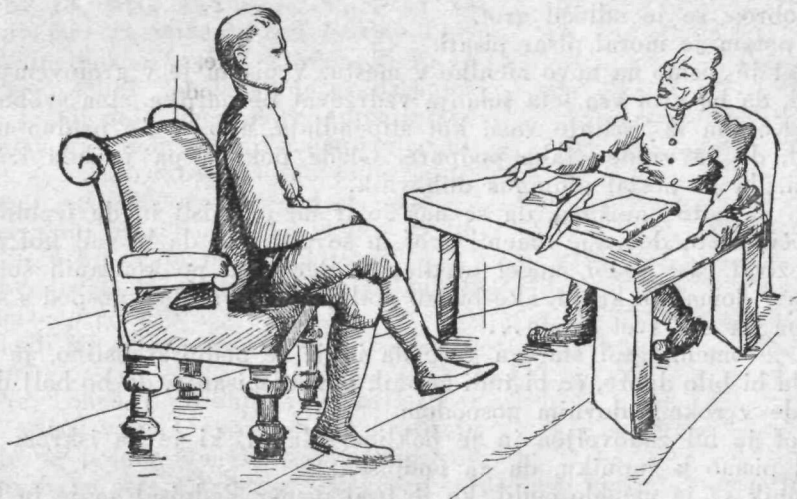
»Ni še take sile, Vaša gnada,« je drhte pripomnil, »roka je še gibčna in nič se mi ne trese. Pisavo imam še vedno prav tako kakor pred tridesetimi leti, ko so me vaš gospod oče rajni gnadjivi grof vzeli v službo.«

Gračak je razumel pisarjev strah, pa se je nasmehnil, vstal, stopil k njemu ter ga potrepljal po rami:

»Nič se ne bojte, pisar! Nisem prišel, da bi vas odpuščal iz službe zaradi vaše starosti. Stari ste, sem rekel in hotel sem s tem samo poudariti, kar sem že v mladih letih tolikokrat slišal, da je starost — modrost. To ste mi vi že dostikrat dokazali, ko ste mi vedno le najboljše svetovali, le da vas nisem maral prejšnje čase vedno poslušati...«

»O, Vaša gnada!« se je branil pisar grofovega priznanja.

»Da, nisem vas maral poslušati, delal sem po svoji glavi, bil trd in neusmiljen, dokler me ni zadela pravična kazen z groznim trpljenjem, ko

sem moral gledati, kako pri živem telesu gnijem,« je nadaljeval grof in hodil po kanceliji od stene do stene, držeč roke na hrbtu. »Zdaj bi bilo vse v redu in prav, samo če bi me vest ne pekla...«

»Zakaj pa, Vaša gnada, ako smem vprašati? Saj ste vse tako lepo poravnali!« je segel pisar v besedo grofu, da bi ga potolažil.

»Vse lepo poravnal? Dà, tudi jaz sem tako mislil in skušal pomiriti vest, a se ne dá. Veste, tisti krajcar, ki ga rajnki Košana ni mogel plačati, me zadnje čase neznansko preganja. Nič ne vem, kaj naj bi napravil, da bi prišel do miru. Ali bi mi mogli kaj svetovati?« je obstal grof pred pisarjem.

Pisar je podprl glavo, majal z njo in se zamislil.

Trikrat bi bil grof premeril kancelijo od stene do stene, ako ne bi stal pred pisarjem in čakal, kaj mu odgovori.

»No?« je vprašal, ko je pisar odmaknil roko na mizo, dvignil glavo in ga pogledal.

»Če ne bi zamerili, Vaša gnada, tako bi mislil in tako bi svetoval, ako je oni krajcar kriv, da vas vest peče. Stari Košana je zaradi krajcarja moral umreti — kaj, ako bi pa vi zdaj omogočili z denarjem izpolniti njegovo posmrtno naročilo in pomagali njegovemu vnuku do lepšega življenja, ki ga dajo — šole...«

»Saj sem dovolil, da smejo dati Bernardka, ali kako je že vnuku ime, v mesto šolat,« je grof odvrnil pisarju.

»Že, že,« je pripomnil pisar ponižno, »a šolanje stane, za šolanje je treba denarja. Šole se vlečejo in ne vem, če bo Košana zmogel plačevanje, čeprav je zdaj svoboden kmet.«

»Z drugo besedo: svetovati mi hočete, naj bi jaz vzdrževal Košanovega šolarja?« je vprašal grof.

»Dà, Vaša gnada, to bi vam svetoval. Zdaj imajo novi menihi v mestu svoj kolegium in vse hvali njihov konvikt in šolo. Po plačilu ločijo tri vrste šolarjev: bogate, srednje in ubožne. Bogati — kolenzales jim pravijo — plačajo na leto osemdeset, srednji ali kolegiales trideset manj, ubožni so pa kolegiales stipendiati ali alumni in jih vzdržujejo dobrotniki s stipendijami ali ustanovami, ki naj znesejo vsaj dvajset goldinarjev na leto. Če bi se Vaši gnadi ne zdelo preveč, bi svetoval, da bi se odločili za stipendiatu,« je končal pisar s svojim nasvetom in pojasnilom.

»Dobro,« se je odločil grof.

In potem je moral pisar pisati.

Pisal je pismo na nove menihe v mestu. V pismu je v grofovem imenu povedal, da bo grof vsa leta šolanja vzdrževal Bernardka, sina svobodnega kmeta Košana iz Srednje vasi, kot stipendiatu, ako se bo pridno učil in pokazal, da je vreden take podpore. Glede poklica pa je bila izražena še želja, da bi postal alumnus duhovnik.

»To pa zato napišimo, da se naš šolar ne premisli in da izpolni, kar je naročil očetu ded,« je omenil grof in še povedal, da bi rad kot patron fare doživel čas, ko bi mogel predlagati Bernarda po končanih šolah za župnika v domačem kraju, ako bi mu dotlej pripravil stari gospod s svojim odhodom na oni svet mesto...

Ko je omenil grof starega gospoda in je še podpisal listino, je menil pisar, da bi bilo dobro, če bi tudi župnik potrdil pisanje, da bo bolj držalo, ko pojde v roke redovnim gospodom.

Grof je bil zadovoljen in je poklical hlapca, ki je na iskrem konju odnesel pismo k župniku, da ga podpiše.

Župnik se je nemalo čudil, ko je bral pismo. Podpisal ga je in izročil hlapcu, ki se je v brzem diru vrnil na grad in našel grofa še v kanceliji pri pisarju.

»Kaj je rekel župnik?« je vprašal grof hlapca.

»Veseli so bili, Vaša gnada,« je povedal hlapec, se poklonil in odšel. Seveda, župnik hlapcu ni pripovedoval, da Košanovi lahko zmorejo sami stroške, ko jih je založil Tonca z zlatniki iz korenja. Nikomur ni tega povedal, tudi graščaku ne. In mu ne bo. Bolj prav je, da dobijo menihi graščakov denar za plačilo, kakor zlatnike, ki so čudnega kova malega Tonca iz lonca. Kdo ve, koliko časa vzdržijo čar in ali se lepega dne ne spremenijo spet v korenje? Potem bi z Bernardkovim šolanjem bilo konec. Ob grofovih goldinarjih se bo nemoteno in brez skrbi šolal...

Ko je odšel hlapec, je dejal grof pisarju:

»Tako, zdaj bi bila ta zadeva doma urejena. Kaj pa v mestu? Ali ne bi kazalo, da bi tudi pri novih menihih vse uredili, preden se začnejo šole? Košana sam si ne bo znal pomagati, ko se v mestu ne spozna in ne ve, kje bi potrkal in na koga naj bi se obrnil. Mislim, da bi bilo prav, če bi vi svoje stare kosti še enkrat preizkusili na konju do mesta, kjer bi stopili s tem pismom v kolegium in še tam vse uredili!«

»Rad, Vaša gnada!« je bil pripravljen pisar ter še menil, da mu ježa ne bo škodila in da pokaže tudi na konju, kako se čuti še mladega...

In je pisar res še tisti dan odjezdil s pismom v mesto in vse uredil pri novih menihih, da sprejmejo z novim šolskim letom po Vseh svetih Bernardka v svoj zavod in šolo. Ko se je vračal iz mesta, se je spotoma

oglasil pri Košanovih in povedal, kako gnadljiv je grof, ki je poskrbel za Bernardka in njegovo šolanje pri novih menihih ali jezuitarjih, ki so sila učeni gospodje.

Košana in Košanka sta se zavzela ob tej novici in se pomenljivo spogledala. Govoriti nista mogla in sta si tako povedala, da je prav, če bo grof skrbel za šolanje, samo Tonca in njegovega denarja da ne smeta izdati.

»Pa bi malo stopili s konja, gospod pisar, in se pri nas odpočili!« je vabil Košana.

»Saj res, gospod pisar!« je prosila Košanka in že stopila v hišo, kakor bi bila v zadregi, da je v njej vse narobe in da pospravi, preden bi pisar vstopil. Pa ni bilo v hiši prav nič narobe, samo skrbelo jo je, kaj bi rekel grajski mož, ko bi videl, da imata poleg Bernardka še Tonca, o katerem niso v gradu nič vedeli.

Oba je našla za mizo. Ne, prav za prav ne, ker za mizo je sedel samo Bernardek in glasno bral iz knjige, ki jo je imel pred seboj. Tonca je ležal na mizi, kakor je bil dolg in širok, podpiral glavo z rokami, ki jih je oslonil na komolce, in strmел v Bernardkovo knjigo ter z odprtimi usti poslušal učenega prijatelja.

»Grajski pisar so zunaj in oče so jih povabili v hišo,« je povedala mati.

Bernardek je pustil knjigo in planil izza mize pred hišo.

»Tudi jaz grem ven!« je zaklical Tonca z mize.

»Ne, Tonca, ti ostani kar tukaj! Pisar te ne smejo videti. Povedali bi grofu in grof bi te potem nemara kar vzeli. Kdo ve, kaj bi se potem zgodilo? Zgovoren si, pa bi še povedal, da si ti ozdravil grofa. Grof bi se razsrdili in spet bi nam bilo gorje. Oče bi morali v ječo in Bernardek ne bi smel več misliti na šole!...«

Tonca je razumel materino skrb in ni silil več pred hišo. Potuhnil se je, kakor da je zadovoljen, a ko je Košanka šla iz izbe, se je brž napravil s kapljicami iz male stekleničice nevidnega.

»Tako,« je rekel možko, »zdaj pa tudi jaz lahko grem pred hišo, ko me pisar ne bo mogel videti!«

Neviden se je spustil z mize, se oprijel zunaj Košanke za krilo in molče gledal pisarja na konju in ga poslušal, ko je Bernardku pripovedoval, kako je v mestu pri novih menihih, kamor bo moral kmalu iti.

»Zdaj sem pa vse povedal, kar je potrebno, da veste. O Vseh svetih morata na pot in potem — Bog daj srečo, da bi se Bernardek lepo učil!« je še rekel pisar, pomahal z roko in obenem vzpodbodel konja, ki se je spustil v dir proti gradu.

Vsi so gledali izpred hiše za njim, tudi nevidni Tonca.

Ko je pisar s konjem izginil v smrečju pod gradom, se je prvi oglasil Tonca in vprašal:

»Zakaj pa ni prišel pisar v izbo? Saj ste rekli, da pride!«

»Glej, glej, tudi ti si tukaj, Tonca nevidni? Hitro si se prelevil. Veš, zaradi tebe nisem silil gospoda v hišo, ko ni na prvo vabilo razjahal,« je povedal malemu radovednežu Košana, a Tonca ni bil zadovoljen. Vedeti je hotel, zakaj je prišel pisar k njim in kakšne novice je prinesel.

Medtem ko so šli v hišo, se je Tonca napravil spet vidnega in videli so, kako je postal žalosten, ko je izvedel, da bo Bernardek hodil v šole za graščakove zlatnike.

»Ali moji niso pravi in toliko vredni kakor graščakovi?« je vprašal.

»Seveda so,« ga je potolažil Košana, »a izdati nisem maral, da imamo sami denar. Previdnost, dragi moj Tonca, nikdar ne škoduje. To si zapomni oba z Bernardkom in ne bo vama žal, če se bosta po tem ravnala. Tvoji zlatniki nam bodo pa še vedno prav prišli, saj je toliko potreb in človek ne ve, kaj ga čaka. Bolje je drži ga ko lovi ga. Za denar to zlasti velja, ko ga navadno nikdar ni dovolj, posebno pa tedaj, kadar ga potrebuješ!«

Po teh besedah ni bil Tonca več žalosten. Vesel je bil, da sta graščak in pisar vse tako modro uredila, da Košanu ne bo treba izdajati za šole njegovih zlatnikov, ko jih bo še drugače potreboval. Od veselja je pa kar poskakoval, ko so mu vnovič obljubili, da bo smel kljub temu z Bernardkom v mesto, čeprav bo zanj grof plačeval. — —

Pisar je poročal tudi grofu, kako je opravil v mestu.

In grof je doživel novo čudo: vest je potihnila in ga ni več pekla s spominom na krajcar, za katerega je moral Bernardkov ded umreti grozne smrti v grajski ječi... (Dalje.)

Vsevolod Garšin

Attalea Princeps

Iz ruščine prevedel Ivan Vouk.

V nekem velikem mestu je bil botaniški vrt in v tem vrtu ogromen cvetličnjak iz železa in stekla. Bil je zelo lep: vitki, zaviti stebri so držali vse poslopje; nanje so se opirali vzorno izdelani loki, ki so bili med seboj prepleteni z mrežo železnih okvirov, v katere so bile vstavljene šipe. Posebno lep je bil cvetličnjak, ko je sonce zahajalo in ga obžarilo z rdečim sijem. Tedaj je bil ves v ognju, rdeči odsevi so se poigravali in prelivali kakor v ogromnem, fino brušenem kamnu.

Skozi debele prozorne šipe si videl zaprte rastline. Vkljub veličini cvetličnjaka so bile na tesnem. Korenike so se jim prepletale in jemale druga drugi vlago in hrano. Drevesne veje so se križale z ogromnimi listi palm, jih upogibale in lomile, a same so se upogibale in lomile ob železnih okvirih. Vrtnarji so neprestano obrezovali veje in podvezovali liste, da ne bi mogli rasti, kamor bi se jim zljubilo, toda to je malo pomagalo. Rastline so hlepele po širokih prostorih, domovinski zemlji in prostosti. Bile so iz toplih dežel, nežna, razkošna bitja so se spominjala domovine in hrepenela po njej. Če je steklena streha še tako prozorna, jasno nebo to ni. Pozimi so šipe včasih zamrznile; tedaj je postalo v cvetličnjaku docela temno. Veter je žvižgal, se zaletaval v okvire in jih stresal. Streho je pokrili nametani sneg. Rastline so stale tam, poslušale vitje vetra, toplega, vlažnega, ki jim je dajal življenja in zdravja. In zaželele so si zopet občutiti njegovo pihljanje, zaželele so si, da bi jim zazibal veje in se poigral z njihovim listjem. Toda v cvetličnjaku je bil zrak miren: kvečjemu da je včasih zimski vihar ulomil šipo, in tedaj je hladen, z ivjem napojen tok zavel pod oboki. Kamor je tok udaril, tam so listi bledeli, trepetali od mraza in veneli.

Toda šipo so takoj nadomestili. Botaniški vrt je upravljal odličen, učen ravnatelj, ki ni trpel nikakega nereda, dasi je bil večji del svojega časa zaposlen pri drobnogledu v posebni stekleni utici, ki je bila nameščena v glavnem cvetličnjaku.

Med rastlinami je bila neka palma, najvišja in najlepša izmed vseh. Ravnatelj, ki je sedel v utici, jo je imenoval po latinsko: *Attalea*. Toda to ime ni bilo njeno domovinsko ime: to ime so iznašli botaniki. Domovinskega imena botaniki niso poznali in ni bilo zapisano s črnilom na beli deščici, pribiti na deblu palme. Nekoč je prišel v botaniški vrt popotnik iz tiste gorke dežele, kjer je palma zrastle; ko jo je zagledal, se je nasmehnil, ker ga je spomnila domovine.

»A!« je rekel, »poznam to drevo.« In imenoval ga je z njegovim domovinskim imenom.

»Oprostite,« je zaklical iz svoje utice ravnatelj, ki je v tistem trenutku rezal z nožem neko stebelce, »mótite se. Takega drevesa, kakor ste ga imenovali, ni. To je *Attalea Princeps*, doma iz Brazilije.«

»O da,« je rekel Brazilijanec, »verujem, da jo botaniki imenujete *Attalea*, toda ona ima tudi svoje domovinsko, pristno ime.«

»Pristno ime je tisto, ki ga ji je dala veda,« je suho odgovoril botanik in zaprl vrata svoje utice, da bi ga ne motili ljudje, ki ne razumejo niti toliko, da je treba molčati in poslušati, če nekaj trdi človek vede.

Brazilijanec pa je dolgo stal tam in gledal drevo in pri srcu mu je bilo vedno otožneje. Spomnil se je svoje domovine, njenega sonca in neba, njenih bujnih gozdov s čudovitimi živalmi in pticami, njenih puščav in čudovitih južnih noči. In spomnil se je, da ni bil nikjer srečen razen v svoji rodni deželi, in vendar je obšel ves svet. Dotaknil se je z roko palme, kakor da se poslavlja od nje, ter šel iz vrta, a naslednjega dne se je vkrcal na parnik, ki je potoval v njegovo domovino.

Palma pa je ostala. Zdaj ji je postalo še huje, dasi ji je bilo tudi pred tem dogodkom silno hudo. Bila je popolnoma sama. Pet sežnjevisoko se je dvigala nad vrhovi vseh drugih rastlin, a te rastline je niso marale, bile so ji nevoščljive in jo imele za ošabno. Njena visokost ji je bila samo v gorje. Vse druge rastline so bile družne, ona pa je bila sama. Bolje kakor vse ostale se je spominjala rodnega neba, bolj kakor vse je hrepenela po njem, zakaj bila je najbližje onemu, ki ji je nadomestovalo nebo: ostudni stekleni strehi. Skozi njo je videla včasih neko sinjino: bilo je to nebo, dasi tuje in blede, toda vendar pristno sinje nebo. In ko so se rastline

pogovarjale med seboj, je Attalea vselej molčala, žalovala in mislila o tem, kako lepo bi bilo, če bi mogla stati celo pod tem bledečnim nebom.

»Povejte mi, prosim vas, ali nas bodo kmalu zalivali?« je vprašala sagova palma, ki je silno ljubila vlago. »Tako mi je danes, kakor bi morala usahnuti.«

»Čudim se vašim besedam, soseda,« je rekel trebušasti kaktus. »Ali vam ne zadošča ogromna množina vode, ki vam jo vlivajo sleherni dan? Mene pogledajte: meni dajejo prav malo vlage, pa sem vendar svež in sočen.«

»Me nismo vajene pretiranega varčevanja,« odgovori sagova palma, »me ne moremo rasti na takih suhih, ničvrednih tleh kakor kateri si bodi kaktus. Me nismo vajene živeti kakor si bodi. Razen tega vam še to povem, da vas ni nihče vprašal po vašem mnenju.«

Po teh besedah se je sagova palma užaljeno našobila in utihnila.

»Kar se mene tiče,« je rekel cimetovec, »sem skoraj zadovoljen s svojim položajem. Res da je tu nekoliko dolgočasno, toda vsaj se mi ni treba bati, da bi me kdo odrli.«

»Vseh niso odirali,« je rekla drevesasta praprotnica. »Seveda, mnogim se zdi tudi ta ječa raj po bednem življenju, ki so ga imeli v prostosti.«

Cimetovec je tedaj pozabil, da so ga odirali, užaljen je bil in se začel prepirati. Nekaterne rastline so bile na njegovi strani, druge na praprotnici in začelo se je splošno zmerjanje. Če bi se mogli zganiti s svojih mest, bi se gotovo stegli.

»Zakaj se pripravate?« je rekla Attalea. »Ali si s tem kaj pomagatega? Svojo nesrečo še povečujete z jezo in razdraženostjo. Pustite svoje prepire in pomislite rajši na stvar. Poslušajte! Rastite više in širše, raztegnite veje ter jih uprite v okvire in stekla: naš cvetličnjak se sesuje na koščke in tako pridemo na prosto. Če se kaka posamezna vejica upre ob šipo, jo gotovo odrežejo, toda kaj naj naredijo stotinam silnih in drznih stebel? Skupno delajmo in zmaga bo naša!«

Spočetka ni nihče ugovarjal palmi; vsi so molčali in niso vedeli, kaj bi rekli. Končno se je sagova palma odločila.

»To so same gluposti,« je izjavila.

»Gluposti! gluposti!« so pritrdila drevesa in vsi so začeli dokazovati Attaleji, da je njen predlog strašno neumen. »Neuresničljive sanje!« so vpili, »neumnost, bedastoča! Okviri so trdni in mi jih nikdar ne zlomimo, pa tudi če bi jih zlomili, kaj potem? Pridejo ljudje z noži in sekirami, odrobijo veje, popravijo okvire in vse pojde po starem. Samo to bi dosegli, da bi nas na debelo obrezovali...«

»No, kakor hočete!« je odgovorila Attalea. »Zdaj vem, kaj mi je naređiti. Pustila vas bom na miru: živite, kakor hočete, zmerjajte se in pripravajte se za kapljico vode in ostanite večno pod stekleno kapo. Jaz si že sama pot najdem. Jaz hočem videti nebo in sonce, pa ne skozi to rešetko in te šipe — in videla ga bom!«

In palma je ponosno gledala z zelenim vršičkom na gozd tovarišev, ki se je razprostiral pod njo. Nihče se ji ni upal ugovarjati; samo sagova palma je tiho rekla sosedni cikadeji:

»Videli bomo, da, videli bomo, kako ti odsečejo debelo glavo, da se ne boš tako visoko nosila, ošabnica!«

Drugi so molčali, dasi so bili tudi jezni na Attalejo zaradi njenih ošabnih besed. Samo neka mala travica se ni jezila na palmo in se ni čutila užaljena po njenih besedah. Bila je to najrevnejša in najbolj prezirana travica med vsemi rastlinami v cvetličnjaku: krhka, blede, plazéča se, z uvelimi debelimi listi. Ni imela nobene posebnosti in v cvetličnjaku so jo rabili samo za to, da so z njo pokrivali golo zemljo. Obvijala je vzhodje

velike palme, jo poslušala in zdelo se ji je, da ima Attalea prav. Ona ni poznala južne prirode, vendar pa je ljubila zrak in prostost. Tudi zanjo je bil cvetličnjak ječa. »Če jaz, ničeva, vela travica, tako trpim brez svojega sivega neba, kako mora šele to prelepo in mogočno drevo občutiti suženjstvo!« Tako je mislila, se nežno ovijala palme in jo božala. »Zakaj nisem veliko drevo? Jaz bi slušala njen svet. Skupaj bi rasli in skupaj bi šli v prostost. Tedaj bi tudi drugi videli, da ima Attalea prav.«

Toda kaj ko ni bila veliko drevo, ampak samo majhna, vela travica. Drugega ni mogla, kakor da se je še nežneje ovila okrog Attalejinega debela, ji zašepetala svojo ljubezen in željo, da bi ji poskus uspel:

»Seveda, pri nas ni tako toplo, nebo ni tako čisto, deževja niso tako obilna kakor v vaši deželi, vendar pa je tudi pri nas nebo in sonce in veter. Pri nas ni tako bujnih rastlin, kakor ste vi in vaše tovarišice, toda tudi pri nas rasto prav lepa drevesa: smreke, jelke in breze. Jaz sem majhna travica in nikdar se ne povzpnem do prostosti, toda vi ste tako veliki in silni! Vaše steblo je trdno in ne bo vam treba dolgo rasti do steklene strehe. Prebijete jo in pridete v božjo luč. Tedaj mi boste povedali, če je zunaj še vedno tako lepo, kakor je bilo nekdaj. Tudi s tem bom zadovoljna.«

»Čemu ne bi šla z menoj na prosto, mala travica? Moje deblo je krepko: upri se vanj in plezaj po meni. Tebe nositi je zame malenkost.«

»Ne, to ni zame! Le pogledjte, kako sem vela in slaba: ne morem dvigniti niti ene svojih vejic. Ne, jaz vam ne morem biti tovarišica. Rastite in bodite srečni. Prosim vas samo, da ko pridete na prosto, spomnite se včasih svoje male prijateljice!«

Tedaj je začela palma rasti. Že prej so se obiskovalci cvetličnjaka čudili njeni ogromni rasti in z vsakim mesecem je bila višja in višja. Ravnatelj botaniškega vrta je pripisoval to naglo rast skrbni negi in bil je ponosen na svoje strokovnjaštvo, s katerim je uredil cvetličnjak in izvrševal svoje delo.

»Da, gospod, le pogledjte Attalejo Princeps,« je govoril, »taki vzrastli eksemplari so redki celo v Braziliji. Vse naše znanje smo uporabili, da bi se rastline v cvetličnjaku razvijale prav tako svobodno kakor na prostem, in zdi se mi, da smo nekaj dosegli.«

Pri tem je zadovoljno potrepljal s svojo paličico trdo deblo in udarci so zvonko odmevali po cvetličnjaku. Palmovi listi so vztrepetavali od teh udarcev. O, če bi bila mogla stokati, kakšen srdit klic bi bil zaslišal ravnatelj?

»Domišlja si, da rastem v njegovo veselje,« je pomislila Attalea, »pa naj si domišlja.«

In rasla je, uporabljajoč vse svoje sokove, samo da se dvigne čim više, ter zanemarila svoje korenine in liste. Včasih se ji je zdelo, da se razdalja do stropa nič ne krči. Tedaj je napela vse moči. Okviri so bili vedno bližje in bližje in končno se je mlad list dotaknil hladnega železa in stekla.

»Gledjte, gledjte,« so govorile rastline, »kam se je povzpela! Ali si bo upala?«

»Kako je zrastle!« je rekla drevesasta praproť.

»Prava reč, če je zrastle! To ni nič čudnega! To bi bilo nekaj, če bi znala tako odebeleti kakor jaz!« je rekla debela cikadeja, katere deblo je bilo podobno sodu. »Kaj pa se tako izteguje? Saj ne bo nič opravila. Rešetka je močna, steklo je debelo.«

Preteklo je še mesec dni. Attalea se je vzpela. Končno se je krepko uprla v okvir. Dalje ni bilo kam rasti. Tedaj se je začelo deblo kriviti.

Njeni listnati vršički so se zvili, hladne palice železnega okvira so se zarile v nežne mlade liste, jih rezale in pohabljele, toda drevo je bilo uporno, nič ni štedilo listja in vkljub vsemu je pritiskalo na rešetko in rešetka se je že vjedala, dasi je bila narejena iz močnega železa.

Mala travica je zasledovala borbo in trepetala od nemira.

»Povejte, ali vas ne boli? Če je okvir tako trden, ni bolje, da odnehate?« je vprašala palma.

»Boli? Kaj mi je bolečina, če hočem prostost. Saj si me sama bodrila,« je odgovorila palma.

»Da, bodrila sem vas, toda nisem vedela, da je to tako težko. Smilite se mi. Tako trpite.«

Molči, slabotna rastlina! Ne pomiluj me! Ali umrem, ali se osvobodim!«

V tem trenutku se je razlegel zvonek udarec. Počila je debela železna preklja. Usule so se in zažvenketale črepinje stekla. Ena je udarila v ravnateljev klobuk, ko je odhajal iz cvetličnjaka.

»Kaj pa je to?« je vzkliknil in se zdrznil, ko je videl po zraku leteče drobce stekla. Oddalжил se je od cvetličnjaka in pogledal na streho. Nad steklenim stropom se je ponosno dvigala zelena krona palme.

»Samo to?« je pomislila. »To je vse, za kar sem se trudila in trpela toliko časa? In to doseči je bil moj najvišji smoter?«

*

Bila je pozna jesen, ko je Attalea iztegnila svoj vrh skozi prebito odprtino. Pršel je droben dež, pomešan s snegom; veter je nizko gonil sive cunjaste oblake. Zdelo se ji je, da jo dosega jo. Drevesa so bila že gola in podobna nekakšnim brezglavim mrličem. Samo na smrekah in jelkah so stale temnozelenne igle. Otožno so gledala drevesa palmo. »Zmrzneš!« so ji govorila, »ti ne veš, kaj je mraz, ti ne znaš trpeti. Zakaj si šla iz svojega cvetličnjaka?«

In Attalea je spoznala, da se je zanjo vse končalo. Zeblo jo je. Da bi se vrnila zopet pod streho? Toda ni se mogla vrniti. Morala je stati v

mrzlem vetru, prenašati njegove zalete in ostre dotike snežink, gledati v umazano nebo, na revno prirodo, na blatno zadnje dvorišče botaniškega vrta, na dolgočasno velikansko mesto, ki je gledalo skozi meglo, in čakati, dokler ljudje tam spodaj v cvetličnjaku ne odločijo, kaj naj z njo naredi.

Ravnatelj je ukazal odžagati drevo. »Mogli bi postaviti nad njo posebno kupolo,« je rekel, »toda za koliko časa? Zopet jo preraste in prebije. Razen tega bi to mnogo stalo. Odžagajte jo.«

Palmo so zvezali z vrvmi, da ne bi pri padcu razbila sten cvetličnjaka, in jo prežagali, nizko, pri samih koreninah. Mala travica, ki se je ovila debela, se ni hotela ločiti od svoje prijateljice in je tudi padla pod žago. Ko so palmo izvlekli iz cvetličnjaka, so se na prerezu štora valjali med umazanimi opilki njena raztrgana stebelca in listje.

»Izrujte to nesnago in vrzite jo proč,« je rekel ravnatelj, »je že orumeljena, pa žaga jo je tudi pokvarila. Tu je treba nekaj drugega zasaditi.«

Eden izmed vrtnarjev je s spretnim zamahom motike izrul celo prgišče trave, vrgel jo je v koš, nesel ven in stresel na zadnje dvorišče, prav na mrtvo palmo, ki je ležala v blatu in je bila že na pol zametena s snegom.

Janez Rožencvet

Božji dar

Ko sta hodila Kristus in sv. Peter po svetu, sta prišla tudi v siromašno občino, kakršnih je v naših krajih dosti. Obiskovala sta bolnike, tolažila strpljene matere in pogovarjala nejevoljne može, ki so tarnali, koliko tlake in doklad jim je naložila gosposka, ki je zaukazala zidanje nove šole. Tega ali onega je blaga božja beseda utešila, drugi pa so si mislili: »Besede nam je že marsikdo prinesel, a z denarjem nam nihče ne pomagal.«

Nebeška popotnika sta pri dobrih ljudeh prenočila v čumnati na slami, ali sv. Peter ni mogel zaspiti. Zbudil je Gospoda ter mu dejal:

»Kaj se Ti ne smilijo ubogi ljudje, ki tako revno živijo?«

»Seveda se mi smilijo. Saj me je vendar samo božje Usmiljenje poslalo na svet!«

Nato sv. Peter:

»In zakaj jim Ti, ki imaš božjo oblast, ne pomagaš? Glej, samo besedo bi dejal, in siromaki bi imeli vodovod, elektriko, cesto ali kaj drugega, kar bi jim življenje olajšalo. Daj, stori nekaj zanje!«

Kristus se je v temi rahlo nasmehnil in mirno odgovoril:

»Lepo je, da misliš na siromake, ali tega, kar želiš, ne morem storiti zanje. Mar si pozabil, da je moj Oče dejal: V potu svojega obraza boš jedel kruh! Kakšnega naj je, belega ali črnega, pa moj Oče ni določil nikomur, ker je dal človeku um in pamet ter v posvetnih stvareh prosto voljo, ki mu je nikoli ne jemlje. Če so ti siromaki na ukaz gosposke lahko pozidali šolo, kdo jim brani, da si ne bi smeli iz lastne volje in moči napeljati vode in elektrike, popraviti ceste in drugo, kar bi bilo za njih časno srečo dobro?! Moje kraljestvo ni od tega sveta. Poslan sem, da prižigam ljudem nebeško Luč, ne pa, da jim kar tako dajem stvari, ki jih lahko napravi človeška roka in človeška volja!«

Sv. Peter je priznal, da ima Gospod prav, vendar pa ni mogel razumeti, da se tolikšna revščina ljudi Učeniku ne zdi vredna božje pomoči. Premišljal je ter začel znova:

»Gospod, ne bodi tako trd! Glej, morda pa je zgolj nevednost kriva, da si ljudje ne znajo sami pomagati!«

»Zato jim je gosposka ukazala, da sezidajo šolo,« odvrne Kristus.

Sv. Peter pa se še ne da odpraviti:

»Res je, šolo imajo, ali kdo ve, če so otroci kaj bistre glave. Če že nočeš pomagati starim, usmili se vsaj otrok! Stori, da se bodo lahko učili in da si bo novi rod z znanjem v življenju pomagal!«

»Storim, kakor želiš. Jutri razbistrim glave vsem šolarjem, ki se izkažejo vredne velikega božjega daru. Zdaj pa miruj in zaspi,« veli Kristus ter zadremlje. Tudi sv. Peter je zdaj pomirjen zaspal.

Zjutraj se odpravita božja popotnika po poti proti šoli. Sedeta pod leskov grm ter čakata, da začno šolarji mimo hoditi. Prižvižga prvi in Kristus ga ustavi:

»Fant, ali rad hodiš v šolo?«

»Prav nič rad ne hodim,« se zasmije šolar.

»Čemu pa potem hodiš?«

»Ker moram. Če se v gmajno potepem, me učitelj drugi dan zapre in doma me nabijejo, ker morajo oče kazni plačati.«

»Daj mu bistro glavo in veselje do učenja!« zašepeta sv. Peter Gospodu. Ali Kristus odkima, ker se mu lahkomišeln in lenoben človek ne zdi vreden bistre glave. Sv. Petru pa je bil veseli fant vendarle tako všeč, da mu je iz svoje popotne bisage podaril štrukelj.

Pride mimo drugi šolar. Kristus ga ustavi in vpraša kakor prvega. Fant odgovori:

»V šolo hodim rad, učim se pa bolj težko.«

»In učenje te veseli?«

»Ne, me ne veseli. Ali če se bom pridno učil, pojdem še v mestne šole in postanem jezični dohtar. Potem bom rešen teh grdih hribov in bom v mestu dobro živel.«

Kristusu je mrknilo čelo in sv. Peter je žalosten molčal.

Kmalu nato ustavita tretjega, ki meni, da bi ga šola že veselila, če bi imel dobro glavo.

»In da imaš dobro glavo, kaj bi rad postal?«

»Zdravnik.«

»Zdravniški stan se ti zdi lep?«

»Kaj se mi ne bi zdel lep! Zdravnik pride, potiplje žilo, zapiše dve besedi in spravi pet kovačev. Kdo pa še tako hitro in zlahka denar služi?«

Nebeška popotnika nista rekla nič in fant je odšel v šolo z glavo, kakršno je imel.

Še nekaj sta jih ustavila in ogovorila, ali tudi ti se niso bolje odrezali. Nato sta puščala šolarje brez zadržka mimo. In prihajali so posamič, po dva ali v gručah. Nekateri so pozdravljali, nekateri ne. Sv. Petru se je kdaj zdelo, da bi kazalo tega ali onega pobarati, ali nebeški Učenik, ki je slehernemu videl v srce, je vselej žalostno odkimal.

»Moj Bog, ali ne bo nikogar, ki bi bil vreden Tvojega daru?« vzdihne sv. Peter. Tedaj prihiti po poti zadnji šolar in Kristus ga ustavi:

»Ali te veseli šola in učenje?«

»Veseli me in trudim se tudi, le škoda, da meni ne zaleže.«

»Zakaj ti ne zaleže?«

»Nimam domiselne glave in težko si kaj zapomnim.«

»A da imaš dobro glavo, kaj bi hotel postati?«

»Ne vem prav kaj. Bi že kaj delal, da bi se preživiljal. Če si neuki ljudje z delom kruh služijo, si ga gotovo tudi učen lahko. Ali neizrečeno bi bilo lepo, ko bi veliko vedel in razumel. Ljudem bi lahko svetoval, jih poučil in vzpodbudil. In koliko bi si pomagali!«

»Pa misliš, da bi se jih tvoja beseda prijela?«

»Seveda bi se jih! Učen bi jim znal dopovedovati in tako živo od srca bi jim prigovarjal, da bi me morali poslušati in ubogati!«

Tedaj je Učnikovo lice zasijalo. Vstal je in dejal šolarju:

»Vreden si največjega daru, ki ga Bog more dati človeku!« In vzešči njegovo glavo v dlani, se je sklonil ter poljubil fanta na čelo.

Šolar je začutil, kako se mu je glava razbistrila, ko so se božje ustnice dotaknile njegovega čela. Kakor da je zaslišal nebeško muziko, se mu je zdelo, in na mah je bilo v spominu vse lepo in pregledno razvrščeno. Vesel steče v šolo, kjer je že zazvonilo, preden je pritekel do vrat. Nebeška popotnika sta se smehljala, ko sta zrla za njim. Ali komaj je izginil, vzdihne sv. Peter:

»Glej, Gospod, dve sto jih je šlo mimo naju in samo eden je bil vreden božjega daru! Ali ne bi bilo dobro, da bi poiskala več takih šolarjev?«

»Bodi po tvojem,« de Kristus. »Kjerkoli najdem šolarja, ki ima v srcu nesebično ljubezen do bližnjega in trdno vero v živo silo Besede, storim z njim enako!«

In nebeška popotnika sta prehodila vse naše kraje. Ni ga bilo šolarja, ki bi ne bil šel mimo njiju, ali premalo, dosti premalo je bilo vmes vrednih. In zato je pri nas še zdaj toliko siromašnih občin.

France Bevk

Zakaj Judje ne jedo svinjine

Tako mi je pripovedoval star očanec s pipo v ustih, tako vam ponovim tudi jaz, niti besede nisem dostavil.

Takrat je to bilo, ko je Jezus hodil po svetu, romal iz kraja v kraj po Judovski deželi in oznanjeval nauk ljubezni. Mnogi se niso mogli upirati čaru njegovih besed, spreobračali so se k novi veri, nekateri izmed njih je postal Jezusov učenec in apostol, hodil z Odrešenikom po deželi in pomagal množiti občino krščanskih vernikov.

Premnogi pa so bili zaslepljeni in niso poslušali Jezusovega nauka. Kakor so ga prvi ljubili in častili, tako so ga poslednji sovražili, zasramovali in preganjali. Kjer koli so ga zagledali, so v trumah tekli za njim, se mu rogali, mu pljuvali na obleko in pobirali kamenje, da bi ga kamenjali. Jezus se je moral pogosto zateči v kako hišo, kjer so ga sprejeli z odprtimi rokami, da je našel zavetje. Medtem ko so Judje vreščali pred hišo in ga psovali, je Jezus poučeval domače v besedi, ki je bila od Očeta. Poučeval je tako dolgo, da so se sovražniki naveličali in se razšli.

Nekoč pa se niso hoteli raziti. Čakali so, da se Jezus zopet prikaže, da ga sprejmejo s pljunki in zasramovanjem. Ker pa se je Jezus dolgo mudil, so se dolgočasili in si iz dolgega časa izmisljali, katero naj Jezusu zagodejo, ko se prikaže. Eden izmed njih si je izmislil nekaj posebnega, da so se Judje glasno zasmeli in ni bilo odobravanja ne konca ne kraja. Prinesli so veliko kad, pokrili z njo hudomušneža in čakali Jezusa.

Ko se je ta slednjič prikazal s svojimi učenci, so mu dejali:

»Jezus, ki trdiš, da si božji sin in da ti nič ni skritega, povej, kaj je pod to kadjo in ti bomo verjeli, da si večji od katerega naših prerokov.« In ne da bi kaj pomišljal, jim je Jezus odgovoril:

»Pod kadjo je svinja.«

Judje so se na ves glas zasmeli.

»Ha, ha, ha! Nisi uganil. Poglej!«

Odvalili so kad, a glej, izpod nje ni prišel njihov brat, eden izmed Judov, ki so ga bili skrili, prikazala se je svinja, žalostno zakrulila in plašna pobegnila med hišami.

Ko so Judje to videli, so ostrmeli, a v svoji zakrknjenosti niso videli v tem prsta božjega, še vedno niso hoteli Jezusa spoznati za Odrešenika, ampak so se v skrbi za svojega brata, ki je postal svinja, zgrabili za lase in zakričali: »O, jov, gorjé!« In nato so vsi hkrati kričé stekli za njim, da bi ga ujeli.

Ko pa je svinja zaslišala za seboj krik in cepetanje nog, se je še huje prestrašila, tekla je, kar so jo nesle noge. V trenutku, ko so ji bili Judje tik za petami, je dohitela čredo svinj, ki so jo gnali na pašo, in se pomešala mednje.

Ko so Judje to videli, so si raztrgali oblačila in glave potresli s pelom, vpitja in tarnanja pa ni bilo ne konca ne kraja. Svinje so bile vse enake — kdo bi razločil, katera je bila malo prej pod kadjo?

In od takrat Judje ne jedó svinjine, ker se bojijo, da ne bi jedli lastnega brata.

Briški motiv.

Ksaver Meško

Pred zrcalom

Zrcalo, lažeš, ko mi kažeš ta obraz!
Saj to je tujec, ne, to nisem jaz!
To čelo kakor njiva razorano,
to lice velo, v gubice nabrano,
v odgovedi drhteči, bridki ust smehljaj —
boli še mene kot jeklà vbodljaj.
Glej, v mojih je očeh gorel sijaj,
kedaj bi izgorelo vse bilò, kedaj?
Zrcalo, kdo je to? To vendar nisem jaz! —
O jaz! — Kot sanje je odšlo življenje,
vsa radost proč, a napisano trpljenje,
vklesana bol mi slednja je v obraz,
vsak vzdih vklesán... O da, to jaz sem, jaz!

Marija Brenčič

Dva oblaka

Dve beli meglici, dva bela oblaka
sta dvignila se iz morja.
V dve rosni tenčici odeta junaka
sta splavala tja do neba.

In plavala daleč sta čez pokrajine
prek hribov, gorá in ravnin
visoko, še više od strme pečine —
junaka nebesnih sinjin.

In ko nad dolino sta našo priplula
prek vrtov, gozdov in polja,
sta bisernih kapljic nam drobnih nasula,
prelepih nebeških solza.

Zato zelenijo nam šumni gozdovi;
zato obrodi nam poljé;
in cvetja prepolni so naši vrtovi,
ker solze neba jih pojé.

Marija Brenčič

Mrtvemu orlu

Pred menoj ležiš, kraljevska mrtva ptica —
umorila lovčeva te je puščica.
Orel, zdaj oči so jasne ti zaprte
in peruti so mogočne mrtve, strte.
Z njimi meril nedogledne si modrine.
Kraljeval si veličastno vrh pečine.
Varovala ni pečina te visoka,
orgla te z neba je kruta roka.
Orel, o zakaj zaupal si v višine,
da zadet v srce si padel v globočine...

Rud. Pečjak
Mikica Mokica

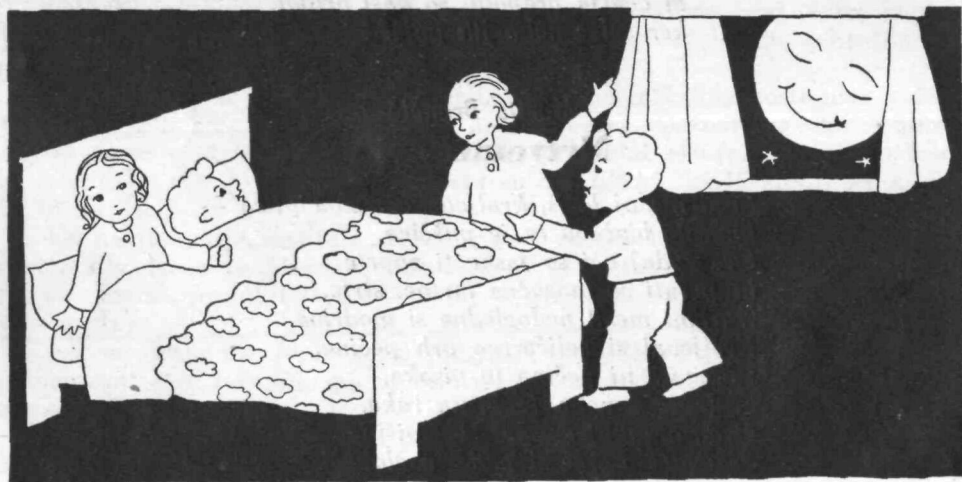
1.

Skozi eno okence gleda v sobo mož z lune, skozi drugo zvezdice. Mamica je privila luč, pokrižala otroke in molila z njimi »Angelček božji«.

Tudi Mikica je molila in gledala mamico. Mamica ji je rekla, naj gleda rajši angelčka varuha nad posteljico.

Mamica je še enkrat popravila otrokom odeje in jim velela, naj zaspijo.

Mikica Mokica ne spi. Mikica je poredna, Mokica je razposajena. Mikica klepeta, Mokica žlobudra. Žlobudra o metuljčkih, murnčkih, levih in nosorogih, žlobudra križem kražem, kar ji pač pride na jezik.

Mamica je huda.

In ker ne spi Mikica, ne spi Videk, ne spi Lenkica, ne spi Ančica. Vsi so razposajeni, vsi žlobudrajo. Videk pripoveduje pravljico, ki jo je sam zložil. O hrošču, ki je konja požrl. Seveda je poprej hrošč hitro strašno zrastel. Lenka pripoveduje o fantku, ki je med bliskom in gromom z neba padel. Ko je zrastel, ga je zopet oblak vzela. Ančica pa pripoveduje o punčki, ki so ji zrastle peruti in je s ptički odletela v neskončne daljave.

Mamica se je vrnila v sobo. Mamica je bila huda, ker njeni otroci zaspali nočejo.

Drug na drugega se izgovarjajo, najbolj pa na Mikico. Seveda, ker je najmanjša in se ne zna dovolj hitro braniti.

Vsi so utihnili. Vendar spanec nikakor še noče priti in jih zazibati v sladke sanje.

»Mamica, jaz bi bila pa rajši metuljček kakor tvoja punčka,« je začebljala iz svoje postelje Mikica.

»Mikica,« jo je pokarala mamica.

»Mokica,« se je oglašil atek iz druge sobe.

»Viš, zopet je začela Mikica,« je začivkala Ančica.

»Mikica, zakaj bi bila rajši metuljček — zakaj bi bila? ...«

»Da bi medek srkala.« In obliznila se je z jezičkom.

»Kdo bi te pa spančkat nosil — kdo bi te nosil?«

»Perutke ...«

»Kje bi pa spančkala? Povej, kje bi spančkala,« se je oglasilo iz Vidkove postelje.

»V trobentici.«

Vsi so se zasmejali, najbolj pa atek v drugi sobi.

»Pa bodi rajši čebelica, Mikica. Čebelice — te imajo med. Ves dan samo med ližejo, nič drugega ne delajo,« jo je sladko podražila Lenčica.

»Bom pa čebelica.«

»Neumnica. Čebelice vendar ne jedo medu, ampak ga samo nosijo,« je važno in moško razsodil Videk.

»Potem pa ne bom čebelica.«

»Saj ni res,« se je sončno zasmejala Lenkica.

»Pa je, pa je ...«

Vsi so utihnili.

»Jaz pa bi bila najrajši tička lastavička, da bi letela gledat leve, tigre, slone, nosoroge in povodne konje,« je začvrčukala Lenčica.

»Jaz pa ribica, da bi se kar naprej kopala,« je skoraj zapela Ančica.

»Jaz pa lev, tiger ali pa ris, da bi vse bežalo pred menoj,« se je repenčil Videk. »Hu-hu-huhu,« je zatulil v postelji in pokazal kremplje.

»Jaz pa bi bila najrajši metuljček in čebelica, da bi medek lizala,« se je sladko zasmejala Mikica, kakor bi že medek srkala.

Mamica je zopet huda. Ta mamica.

»Kaj danes res ne boste zaspali in ne boste! Kakšni ste vendar! Jutri boste pa spali kakor polhi.«

»Mamica — že mežim — že mežim — že očke skupaj tiščim —« je začivkala Mikica.

»Že mežim — že mežim — že očke skupaj tiščim —« je zagostolelo iz vseh posteljic.

»Že mežim —«

»In temco lovim —«

»Zdaj pa spim —«

Mož z lune gleda v sobo skozi drugo okence.

Mikica je zaspala. Mikica se drži na smeh.

Mamica je prišla v sobo, potihó, potihó. In je poljubila Mikico. »Metuljček bi bila rajši kakor moja punčka. Ali pa čebelica, da bi medek lizala. Ti punčka muckasta ti.« In je še enkrat poljubila Mikico.

Mikica spi.

Mož z lune zna pričarati bajne sanje. Mož z lune raste, raste, da ga je polno vse nebo.

Mikica Mokica lovi po vrtu metuljčke. Ves vrt jih je poln. Toliko in tako lepih metuljčkov ni še nikoli videla. — Kakšne perutke: rumene, modre, bele, rdeče, rjave, zelene. In še celo cekinasti metuljčki.

»Mikica, spat!«

Joj!

»Mamica — Mikica metuljčke lovi — cekinaste... Koliko je cekinastih... Jaz bi bila tudi rada metuljček.«

»Ti punčka muckasta, ti!«

Mikica Mokica beži, da bi je mamica ne ujela.

»Mikica, spat!«

Mikica beži — beži. Mikica zleti — zares zleti. Mikica je metuljček, lep metuljček, ki ima modro kapico in rdeče perutke. Punčka Mikica Mokica je imela tudi modro kapico in rdeče krilce.

Mikica se smeje, smeje — saj leti, leti — po samih sončnih žarkih leti. Metuljček z rdečimi perutki in modro kapico se smeje, smeje: vse drugače vidi kakor

punčka z modro kapico in rdečim krilcem. Metuljčki so vsi večji in bolj modri, bolj rumeni in cekinasti. Jemnastana. In rožice — kako so velike in lepe in kako dobro jih vidi. Mamica pa je naravnost neznansko velika. Saj bi se je zdaj skoraj bala, ko je ona tako majhen metuljček.

Mikico je stisnilo pri srčku, zbolelo.

»Mikica!«

»Mamica!«

Mikica jo je slišala, mamica pa je ni slišala. Metuljčki govorijo tako na tenko, da jih mi ne slišimo.

»Metuljčki — ljubi moji metuljčki — dajte, povejte — kje je tista punčka — tista mala punčka, ki je imela modro kapico in rdečo suknjico —«

»I, kaj me ne vidiš — mamica? — Kaj me zares ne vidiš? Kuku-kuku —« se je zasmejala Mikica. Letela je k mamici — letela. Toda čim bliže je prihajala, bolj jo je bilo — strah. Nenadoma se je mamice zbala in — odletela, odletela. Saj metuljčki se bojijo ljudi, saj metuljčki se bojijo ljudi —. In Vidka se je bala in Lenčice se je zbala in Ančice se je zbala. Ker je bila metuljček.

Kuku-kuku — pri srčku pa ji je bilo tako hudo — hudo — —

Letela je čez travnik za drugimi metuljčki in jih klicala: »Ljubi moji metuljčki, plavčki, cekinčki!«

3.

Čim dalje je letela, tem lepše je vse okoli nje dišalo. Od nekod so zadišale vijolice, od drugod šmarnice, pa zopet trobentice, pa marjetice.

Srečal jo je plavček, ubog in majhen, pomahnil ji je s trepalnicami in ji zaklical: »Po kateri cestici pa plavaš — po kateri?«

»Po kateri cestici,« se je začudila Mikica, »kaj so v zraku tudi cestice?«

»Kakšen metuljček pa si, da tega ne veš. Jaz se peljem po vijoličasti. Kmalu bom iz vijolic pil medek. Jaz pijem najrajši vijoličastega, ker najlepše diši. Kakšnega pa ti najrajši piješ — kakšnega?«

»Jaz? — Še ne vem. Ravno zdaj premišljam.«

»Ti si pa zares neumen metuljček,« je zaklical plavček, zaveslal hitreje s perutki in odletel. Mikica je slišala, kako se je smejal.

Sapica je zapihala in še močneje je zadišalo po vijolicah, šmarnicah, trobenticah in marjeticah.

»Ah, saj to so tiste cestice, po katerih se metuljčki vozijo. Če se pelješ po vijoličasti, prideš do vijolic — če se pelješ po trobentični, prideš do trobentic,« je pomislila Mikica Mokica. »Jaz se bom peljala po trobentični.«

Zaveslala je s perutki v tisto stran, od koder je dišalo po trobenticah.

4.

Metuljčki so se razkropili in obletavali rožice, kakor bi ringaraja okoli njih plesali. Tu pa tam so se dvignili trije, štirje v sončne višave, se obletavali in še veseleje ringaraja plesali. In peli so. Zares. Metuljčki so peli s tankim, tankim glasom, peli tako lepo, da je Mikica na mamico čisto pozabila.

Trije rumeni, veliki, so peli visoko, visoko v zlatem ozračju:

Le v sončku se vrtimo,
veselo poskočimo,
pa medka se napijmo,
saj enkrat le živimo.«

Štirje cekinčki pa so jim odgovarjali:

»Oj sijaj, sijaj, sončece,
oj sončece zlató.
Ko bodo umrle rožice,
metuljčkov več ne bo.«

Plavčkov pa je bilo kar cel roj in so venomer kričali, seveda po človeško bi rekli skoraj cvilili:

»Vse polno zlata,
vse polno medu —
napijmo se ga,
juhejsa, juhu — —«

Mikica je udarila močneje s perutki. Ploskala jim je. Letela je k cekinčkom. Cekinčke je imela vedno najrajši.

»Ljubi cekinčki, dragi cekinčki, dobri cekinčki,« jim je že naprej klicala. »Vas sem imela vedno najrajši, še takrat, ko sem bila mamina punčka. Saj veste, ko ste po našem vrtu letali.«

Cekinčki so jo začudeno pogledali in ji zapeli:

»Kdo pa je metuljček ta,
kdo pa je metuljček ta?
Modro kapico ima,
modro kapico ima — — —«

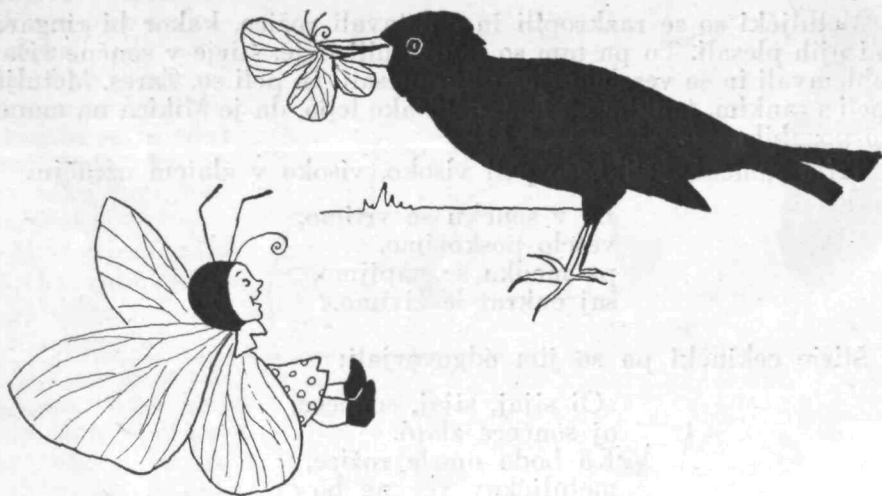
»Mikca Mokca sem!« In Mikica je zletela v ringaraja. In zaplesala je tako, da je kar kozolčke v zraku preobračala. Strašno je bilo lepo. Perutke so ji kar bliskale pred očmi. Kakor zlate svetinjice.

Cekinčki so spet zapeli:

Kdo pa je metuljček ta,
kdo pa je metuljček ta?
Prav nihče ga ne pozna,
modro kapico ima — —«

»Mamica mi pravi Mikica, atek pa Mokica,« jim je odgovorila.

»Kakšen atek, kakšna mamica,« so se gromko zasmeli cekinčki. »Saj metuljčki nimamo atkov ne mamic, ne bratcev, ne sestic. Vsi se imamo enako radi. Hišica nam je ves svet, nebo je naša strehica. Ti si pa zares neumen metuljček.«

»Ne marate me, ker nisem cekinček,« je vzdihnila Mikica, »zato me ne marate, ker imam modro kapico.«

Takrat pa so cekinčki strašno zakričali. Nekaj ogromnega, črnega, grozanskega je mahnilo, udarilo, zažvižgalo. Ozračje se je tako streslo, da se je uboga Mikica kar prekucnila in ni mogla dobiti sape.

Eden izmed cekinčkov je zajokal, zajokal tako bridko, tako močno, da je zajokala tudi Mikica.

Velik črn ptič je letel mimo, kavsnil cekinčka in ga pojedel. Cekinčki so bežali, bežali, kar so jih perutke nesle — vsak po svoji cestici — vsak k svoji rožici.

Tudi Mikica je bežala, zavila na trobentično cestico — in letela, letela — — —

Perutke so jo že bolele, tako močno bolele, da je z njimi komaj še mahala.

Zadišalo je močnejše po trobenticah, da je bila Mikica kar omamljena. Sončna reber pod njo je bila vsa rumena: trobentica pri trobentici.

Vsa trudna se je spustila Mikica na trobentico.

»Ubogi cekinček,« je vzdihnila, »kar kavsnil ga je in pojedel.«

Ne daleč od nje so plesale v sončnem žarku enodnevnice in pele:

»Vrtimo se, vrtimo,
saj le en dan živimo,
saj le en dan živimo — — —«

(Dalje.)

F. S. Finžgar

Hudournikova miška

I.

Hudournik je ptica. Ali jo poznate? — No, kaj se spogledujete? Nikar ne mislite, da vam bom tega ptiča opisoval jaz. Kaj še! Zato hodite v šolo, zato trgate hlače in knjige, si packate prste s tinto, da se kaj naučite. Le vprašajte v šoli po ptiču hudourniku. Ko vam ga pokažejo in opišejo, si ga dobro zapomnite, če ne bo cvek in še leskovo olje za nameček.

Tisti Hudournik, ki ga pa jaz dobro poznam, ni ptič, ampak človek. Res je že star, siv; ni gladkega lica, kot ste vi. Ves je zbrzdán po obrazu in zmrđan. Tak obraz pa ne zraste od slaščic in potic. Vsa taka lepota (vi seveda porečete grđoba) se naredi od dela in skrbi. Torej ta stari mož si je mislil: Vsa mladina ima počitnice. In še kako dolge! Sam čepim v mestu pri pisalni mizi, otroci in dijaki pa frče lepe poletne mesece po gorah in dolinah, da se kar kadi za njimi. »Ne boste si samo vi kaše pihali,« si izmisli ta stari mož. Mahne jo še on v gorenjske planine, si poišče zaveten kotiček in si začne tam tesati majhno bajtico. »Tukajle bom tudi jaz počival, se grel na soncu, dihal planinski zrak, pil mleko in jedel žgance.« Rečeno, storjeno. Toda kakor v življenju sploh, je imel mož smolo tudi pri tesanju bajte. Kadar koli jo je urezal v planine, — na, vselej dež, ploha, grom. Kmetje v dolini so opazovali moža, kako hodi s krivo palico in oprtnikom po stezi proti planini. In za čuda. Kadar koli se je prikazal, se je kar hitro pooblačilo, za Triglavom zagrmelo — in usula se je ploha, da ne zlepa take. Zato so

grabljevke ob najlepšem soncu, če so tega popotnika zagledale, hitele kar takoj zdévati seno v kopice in so kazale nanj: Hitimo! Hudournik gre.« In prijelo se ga je ime, čisto po nedolžnem, ko ubogi mož ni delal ne dežja, ne groma, ne bliska. Kljub vsemu pa je bil stanoviten in je svojo bajtico vendarle stesal.

»Hvala Bogu,« se je mož oddahnil, ko je prvič zakuril na svojem ognjišču in sladko prespal prvo noč pod svojo streho.

Toda na svetu vse mine. Tudi lepe počitnice. Hudourniku je potekel prehitro čas oddiha in moral je nazaj v mesto v službo. Vse je lepo pospravil po bajti. V majčkeni shrambici, skozi katero je imel napeljano železno cev za dimnik, si je spravil še nekaj malega živil, češ, te me počakajo, ko skočim še kako nedeljo semkaj. Vse je lepo pozaprl in še enkrat prijel za kljuko, če je vrata zaklenil. »Križ božji, vse je v redu. Bajtica moja, le mirno me počakaj, kmalu te obiščem.«

In je šel.

Tedaj pa je prišla pod streho na ógledi stara, že osivela miška. Vse je pretaknila, vsak kotiček preiskala, v vse špranje pokukala. »Izvrstno!« se je smejala in odšla. Drugi dan je pa pripeljala s seboj vso mišjo družino. Presneto je nastal semenj pod mirno streho. Miške so se podile, prevračale kozolce, škrabale ob deskah, da je bilo veselje. Hodile so na bero: po žir, po lešnike, po sladke koreninice, po smrekovo seme in po vse, kar je bilo dobro za pod zob in prijetno za želodček. Nanosile so si mahu in suhe trave ter si postlale mehke posteljice in si zares kar imenitno uredile svoj zimski kvartir v bajti.

Med miškami je bila najmlajša, drobčkana, izbirčna v jedi, huda gizdalinka, ki je vedno trdila, da hoče biti vitka in lepa, čisto »moderna«. Če si je bele tačice le količkaj umazala, joj, kakšno umivanje je bilo! Stara miš jo je svarila, druge miške so se iz nje norčevale. Vse bob ob steno. Zato so ji vzdele ime: Préklica. Ker je bila od zgolj izbirljivosti in lišpavosti tako tenka kot prekla.

Préklica tudi ni nič kaj rada hodila na bero. »Pri delu se umažem in utrudim,« je modrovala. »In zakaj bi hrane toliko navlekla? Druge jedo, jedo, zato so tako debele; take trebuščke imajo! Nočem. To ni lepo.« Zaradi tega je kajkrat ostala doma, ko je vsa mišja družina odšla paberkovat. Navadno je postopala po kvartirju, si umivala bele tačice, česala rjavi kožušček, da se je kar svetil. Časih je seveda pozumala iz zaloge drugih mišk košček slaščice, ko jo je želodček le preveč prosil, naj mu vendarle kaj privošči.

Ko se je nekega dne vrnila stara miš z dela domov, ji je Préklica vsa ponosna skočila naproti in kričala: »Nič več na bero! Vsega imamo dovolj. Za vso zimo!«

Stara miš jo je debelo gledala. Verjela pa ji ni prav nič.

»Poglej! Poglej! Povohaj!« jo je kar vlekla za seboj. Prišli sta do železne cevi, ki jo je Hudournik napeljal iz shrambice skozi strop in odtod skozi streho, da je bila ta cev njegovemu ognjišču za dimnik.

»Poglej,« je pričela Préklica, »pri tem stebru sem stala in vtikala nasek skozi tole špranjico. In zadišalo mi je — mm — in še kako! Po slanini — mm! Pa začnem dolbsti in žagati — toliko, da si nisem zob polomila — in glej, že je taka luknjica, da lahko smuknem skóznjo — jaz, tiste debeluharice še ne — no, in sedaj povohaj!« Stara je vtaknila nos skozi luknjico. »Zares slanina!«

Vtakne nos drugič: »In še druge reči!«

V tem so priskakljale vse miške.

Préklica, polna napuha, se razkorači prédnje in vpraša:

»No, povejte, kdo je našel zaklad?«

Vse miške vohljajo v luknjico, se kar oblizujejo od samega vonja — in molče. Préklica se pa postavlja in šopiri med njimi, da se sam Kolumb ni tako, ko je odkril Ameriko.

Po dolgem molku se vendarle oglasi za starko najstarejša: »Tu doli je zaklad. To je živa resnica. Zato se lotimo luknjice, razširimo jo, da bomo mogle do njega.«

Vse so se pridružile pametnemu predlogu, le starka je še molčala. Préklica je prevzetno pripomnila: »Prav. Le prepilite strop, sama sem že klestila na vse kriplje. Toda eno velja: zaklad sem odkrila jaz, zato je zaklad moj. Ne rečem, da bi vam ne poklonila deleža ob njem. Toda gospodar sem jaz!«

Tedaj je izpregovorila starka:

»Préklica — neumnica! Kaj ti pomaga zaklad, ko ne moreš do njega.«

»Kakó da ne,« jezika Préklica.

»Otroci, pogledjte! Do zaklada pridemo samo po tem stebru. Steber pa je železen.«

»Kaj, če je železen,« se vtakne vmes jezična Préklica. »Smuk skozi luknjico in smuk po njem na tla.«

»In nazaj?« vpraša starka.

Miške molče.

»Poskusite plezati po njem!«

Vse hkrati zastavijo krempeljce na cev. Škrablajo, praskljájo, pa vsaka se prekucne na hrbet.

»Vidite, katera koli se spusti po zaklad, se sama zapre v ječo. Zato bodimo pametne, živimo v lepi svobodi; pa pridno hodimo na bero. Po snegu že kar diši.«

Vse miške so pritrdile starki, povohale še enkrat skozi luknjico in odšle spet na bero. Le Préklica se je skujala in ostala trmasta doma.

Ko je bila sama, je preudarjala besede stare miške. A hitro jih je zavrgla. »Brr! Nevoščljive so mi. Da bi ne mogla nazaj! Seveda te debeluške že ne. Toda jaz!«

Kar stekla je k luknjici, potisnila skoznjo glavico, za njo potegnila sloki životek — in drsrk — štrbunknila je po cevi prav na tla shrambice. Toliko, da si ni zlomila noge. Tudi na smrček se je pošteno kresnila. Preplašena je počepela na tleh, nato pretegnila ude, s prednjimi tačicami si pobožala nosek in vse je bilo v redu. Hitro je splezala na polico, pregledala zaklade, pokusila slanino in se od veselja postavila na glavo. Pozabila je na vso družino. Prevzetna se je sprehajala po shrambici kot knežna po graščini, ko ima vsega na pretek. Sita dobrot in trudna od tekanja po shrambici je legla. Kar na trdo polico. Sanjalo se ji je, da je v deželi Koromandiji, kjer ni ne dela ne trpljenja, dobrot pa nikoli konec.

(Konec prihodnjič.)

Severov

Šolarjeva želja

*Šolski zvonci so zapeli,
zlato nam svobodo vzeli;
spet so tu skrbi vsakdanje:
naloge, izpraševanje.*

*Vse prijetno hitro mine,
a težavno ne izgine.
Hitro, leto, se obrni,
zlato nam svobodo vrni!*

Leopold Paljk
Mladim vrtnarjem

Naš list bo prinašal v vsaki številki tudi nekaj praktičnih nasvetov mladim vrtnarjem in vrtnaričicam, sadjarjem in cvetličaricam.

Veseli in zadovoljni bomo, ako boste z zanimanjem brali in tudi praktično uveljavljali naša navodila za pravilno oskrbovanje sadnega drevja, zelenjadi in cvetic. Saj ima danes že skoraj vsaka hišica vsaj košček vrta.

Iz kmečke grude smo zrasli, zanjo hočemo delati. Sestavki, ki jih bomo letos priobčevali v našem listu, naj pomagajo buditi v vas zanimanje in smisel za praktično vrtnarstvo.

Kaj bomo delali v sadovnjaku v septembru?

»Jabolka obirali!« porečete.

»Ej, ne mislim tega, otroci! Sicer Vam jih pa srčno rad privoščim, saj je zrelo sadje vsakomur, zlasti pa mladini, neobhodno potrebno in najbolj zdrava hrana. Torej Vam želim predvsem dober tek!«

»Zdaj pa, ko ste se sadja najedli, lepo poslušajte, ker Vam bom povedal nekaj zanimivega in poučnega! Le ozrite se malce po sadovnjaku! Kaj vidite na tleh?«

»Jabolka,« boste dejali.

»Da, vse polno jih leži pod drevesi. Ako takšno jabolko prerežete, najdete v njem »črva«. To je ličinka, ali bolje rečeno gosenica jabolčnega zavijača. Skoraj v vsakem odpadlem jabolku najdete tega škodljivca. Letos nam je jabolčni zavijač uničil ogromne množine sadja. Da se ta nepridiprav prihodnje leto še bolj ne razpase in razmnoži, morate vse odpadlo in črvido sadje sproti vsak dan skrbno pobrati. Črvicega sadja sicer ni treba zavreči, ker ga lahko pokrmimo živini ali pa uporabimo na različne načine v kuhinji. Očiščeno sadje zrežemo na krhle in posušimo za zimo. Pest krhlev in kos kruha za malico med šolskim odmorom Vam bo pozimi kaj dobro teknilo. Mamica bo iz njega tudi lahko naredila sadno mezgo ali marmelado ter sadni kis. Kako tega škodljivca uspešno zatiramo, se bomo še o pravem času pomenili. Za danes naj to zadostuje.«

»Zdaj se pa še ozrite nekoliko v drevesne krone! Morda zagledate kje na vejah in vejicah počrnele, plesnive, suhe in skrčene plodove. Pogosto jih najdete na jablani, hruški, češplji, slivi, pa tudi na breskvi in marelici. Takšne pokvarjene plodove, ki obvisijo včasih na drevesu celo do drugega leta, imenujemo »mumije«. Bolezen, ki na ta način uničuje plodove, se imenuje plesen ali s tujo besedo monilija in jo povzroča neka glivica. Vse takšne pokvarjene in plesnive plodove morate strčiti z drevesa in skrbno pobrati ter sežgati ali pa globoko zakopati, ker le na ta način bomo bolezen zatrli in poskrbeli, da bo prihodnje leto sadje zdravo. Zdaj pa le pridno na delo!»

Besedo še našim vrtnaričicam!

Tudi na Vas, drage vrtnaričice, nisem pozabil. Vem, da ste v šolskih počitnicah svoj vrtec pridno oskrbovale, v njem presajale, plele in zalivale. Ljubi Bogec je delo Vaših rok bogato blagoslovil. V duhu Vas gledam, kako Vam žaré oči od veselja in zadovoljnosti, ko pobirate plodove Vašega truda, plodove z Vašega vrta in z Vaše zemlje. Vaša mamica je kaj zadovoljna, ko ji prinesete v kuhinjo polno košaro zelenjave. Tudi v bodoče naj Vam bo Vaš vrtec vir neskaljenega veselja in božjega blagoslova! Srečen je vsakdo, ki ima le košček vrta, saj najde v njem največje zadoščenje. Vsak človek silno hrepeni po lastni grudi, ki hrani in preživlja rodove. Zato bodi blagoslovljena domača zemlja! Moje roke te bodo obdelovale in v tebi bom našel enkrat potrební mir!

Zdaj pa, drage vrtnaričice, kar pridno na delo!

V septembru še lahko sejemo na zavetne in sončne lehe seme bele spomladanske čebule, in sicer v vrste 12—15 cm narazen. Čebula uspeva v srednje težki zemlji, ki je bila že prej pognojena. V sveže gnojeni zemlji čebula sicer bujno raste, a napravi le drobne čebulice, ki tudi gnijejo rade. Jeseni posejana nam doraste že v maju prihodnjega leta. Poznate morda tudi šalotko? Je to neka vrsta čebule, ki je mnogo okusnejša ko navadna in napravi v zemlji cel šop drobnih čebulic. Sadimo jo sedaj v septembru.

»Kjer je čebula, naj bo še česen,« porečete.

Prav imate. Navadni česen sade pri nas zgodaj spomladi. Zdaj pa lahko sadimo tako imenovani orjaški ali zimski česen. Jeseni posajen se lepše razvije, prej dozori in napravi zelo debele stroke. Poskusite! Vedite pa, da uspeva česen le bolj v lahki, dobro pregnojeni zemlji in v sončni legi. Svež gnoj mu ne ugaja.

Kaj bomo v septembru še sejali? Motovilec, zimsko špinačo in zimsko solato.

To pa še ni vse. Pridna vrtnaričica ima v tem času na svojem vrtu še mnogo dela. Paradižnikom, ki sedaj dozorevajo, je treba priščipniti vršičke, redno odstranjevati zalistnike in liste, ki zasenčujejo plodove. Ker paradižniki v dežju radi razpokajo, jih moramo že prej potrgati, saj nam na oknu in soncu tudi dozore. Preden začne padati slana, rastline izrujemo ter jih obesimo na primernem, proti dežju zavarovanem prostoru, kjer nam potem vsi plodovi pordeče in dozore. Ako jih pustimo zunaj na prostem, gotovo segnijejo.

Kdo izmed Vas pozna drobnjak? Po domače mu pravijo »šnitlih«. Zdaj je čas, ko ga lahko razmnožujemo. Močne grmiče razdelimo v manjše šopke, ki jih nato posadimo v močno pognojeno zemljo in bolj v osojno lego. Najboljši gnoj za drobnjak so saje in kurjekí. Da pa bo imela mamica

pozimi vedno svež drobnjak, posadite v cvetlični lonec grmiček ter ga postavite na kuhinjsko okno!

Za danes dovolj! Prihodnji mesec se bomo pa zopet pomenili kaj po-
učnega in koristnega. Zato na veselo svidenje, drage vrtnaričice!

Kaj pa me, cvetličarice? Ali ste nas pozabili?

»Oprostite, vrle gospodičnice! Nisem, prav zares nisem pozabil. Na-
sprotno, Ve ste mi še posebno drage in ljube! Saj so cvetlice moje in Vaše
najdražje ljubljenske, ki nas poživljajo in razveseljujejo. Pri njih najdem
utehe in žive moči, da opravljam vsakdanje delo veselo in zadovoljno.
Ljubiti cvetlice ni zato prazna in brezpomembna reč, saj pravi pregovor:
Žlahtne cvetlice ljubijo le žlahtni ljudje. S cveticami lepo okrašena okenca
naj pričajo, kje prebivajo prava slovenska dekleta.

Da pa bo Vaša cvetlična greda prihodnjo spomlad zgodaj vsa v cvetju,
presadite že sedaj nanjo mačeh, spominčice, marjetice, je-
gliče, vrtno nageljne (tako imenovane grenadine), pokalice,
zvončnice in druge dvoletnice. Zdaj tudi sadimo na vrt tulipane,
hijacinte, narcise, zvončke in žafran (krokuse). Navedene
čebulnice lahko posadimo tudi v lončke z dobro zemljo iz gnojakov ali
toplih gred, ki ji primešamo nekoliko peska ali mivke. Zemlja naj sega
2 cm izpod roba, vrh čebulice pa do roba. Ko smo jih posadili, jih najprej
zalijemo, nato pa odnesemo v temno klet na hladno, kjer se najprej uko-
reninijo. Šele novembra meseca jih prenesemo v sobo in pokrijemo po-
ganjke, ki so komaj prikukali iz čebulic, s tulci ali »škrniclji«
iz temnega papirja. Ko pa zrastejo poganjki 3 cm visoko, jih odkrijemo in lončke
postavimo na svetlo okno, kjer začno nato bujno poganjati in se kmalu
po božiču krasno razcvetó.

V lončke presadimo zdaj tudi zimske levkoje ali fajgeljčke
in zlati šeboj, ki nam v sobi zacvete zelo zgodaj spomladi. Prav tako
lahko presadimo v majhne lončke vijolice, vednocvetoče be-
gonije, spominčice in druge dvoletnice ter jih postavimo na senčno
okno. Pozimi nas razveselé z lepim in dehtečim cvetjem.

Ne pozabite sedaj nabrati seme cvetic enoletnic, da ga boste imeli pri-
hodnjo pomlad na razpolago! Gomolje dali, gladijol ali mečkov,
begonij in kan spravite v klet, kjer pa ne sme zmrzovati. Cvetóče
dali in krizanteme zavarujte pred slano tako, da jih zvečer pri-
merno pokrijete.

Severov

Jesen

*Tiho, nalahno
kakor sen,
bliža v deželo
se jesen.*

*Cvetke glavice
povešajo,
sonca, ljubezni
pogrešajo ...*

Slovenci v tujini

Letošnje počitnice ste imeli marsikje nenavaden obisk strička ali tetke iz Amerike. Po dolgih letih je obiskalo svojo staro domovino večje število naših rojakov izseljencev, ki jim domovina ni mogla dati v prejšnjih letih dovolj kruha in so ga šli iskat v daljne prekmorske dežele. Privredlo jih je k nam nevzdržno hrepenenje, da bi videli zopet kraje svoje mladosti, brate in sestre, starše in druge domače.

Človek začuti šele v tujini, kaj mu je domovina. Čeravno se mu morda na tujem godi bolje kot se mu je doma, si vendar vsak še želi pogledati domov. Pravijo tudi, da goji slehernik tiho željo v srcu, da bi preživel v miru večer svojega življenja v domačem kraju.

Ni ga naroda, ki bi bil tako razkropljen po svetu, kot je ravno naš. Slovencev nas je okrog dva milijona in pol. Od teh prebiva strnjeno v Sloveniji le 1 milijon 200 tisoč. V Italiji jih je ostalo okrog 600 tisoč, a takoj za temi pridejo po številu naši izseljenci v Združenih državah Severne Amerike (USA). Teh je z všteto mladino slovenskega pokolenja okrog 300 tisoč.

Ker je to naša največja in najvažnejša naselbina, bomo skušali v prihodnjih številkah našega lista opisati razne zanimivosti iz življenja naših rojakov onstran oceana. Za danes naj zadostuje samo nekaj podatkov o začetkih izseljevanja v Ameriko.

Mnogi predeli naše Slovenije so tako revni, da kljub skromnosti in pridnosti prebivalstva ne morejo preživljati vseh ljudi. Tako ozemlje je n. pr. naša Bela Krajina. Zato imamo prav od tu primeroma največ izseljencev. Prvi so odšli iskat sreče v novi svet že skoraj pred sto leti. Zanimivo je, da je bil večji del zemlje, na kateri stoji danes drugo največje ameriško mesto Chicago (Čikago), last našega človeka, Belokranjca Janeza Goršeta. Ta je prišel tja že okrog leta 1840. V domovini je krošnjaril in prehodil s svojim košem pol Evrope. Na teh potovanjih je mnogo čul o novem svetu ter se s svojimi prihranki okrog l. 1840 napotil na nerodni jadrnici za srečo v obljubljeni deželo. Tudi tu je krošnjaril in se ustavil

daleč na zapadu, kjer je bilo že nekaj Evropejcev pomešanih med Indijanci. Naš Gorše se je tukaj poročil z bogato hčerjo nekega indijanskega poglavarja. Odšla sta v majhen kraj Chicago, ki je takrat štel komaj pet tisoč ljudi. Danes jih ima nad tri milijone. Tu je prav poceni nakupil mnogo sveta in ga pozneje prodajal z velikanskimi dobički. Kupoval je tudi hiše in bil kmalu gospodar velikega dela mesta. Nakopičil si je ogromno premoženje. Postal je prvi naš milijonar v Ameriki, in sicer dolarski. A bil je velik skopuh ter živel samotarsko samo za denar. Nikomur ni zaupal in tudi družil se ni z rojaki, ki so se kmalu za njim naselili v tamkajšnji okolici. Umrli je zapuščen l. 1891. in zapustil dvema sinovoma ogromno premoženje.

Take vesti so gotovo vzpodbujale naše ljudi, da so se začeli trumoma izseljevati. In ravno okrog Chicaga se je kmalu po l. 1840. nabralo mnogo Belokranjcev.

Vendar se je glavni val naseljevanja v Ameriko in v druge kraje pojavil mnogo pozneje. Po svetovni vojni pa je Amerika skoraj popolnoma ustavila naseljevanje. Zdaj so se naši ljudje začeli obračati drugam. Imamo že močne naselbine v Nemčiji, Franciji, Belgiji, Holandiji in v raznih državah izven Evrope.

Spominu naših mož

A. M. Slomšek

Vsako leto je 24. september posvečen v naših šolah spominu velikega vladike A. M. Slomška. Njegovo ime bo za vedno zapisano z zlatimi črkami v zgodovini našega naroda.

Kadar koli je kak narod v hudi stiski, mu navadno pošlje nebo modrih mož, ki mu kažejo pravo pot.

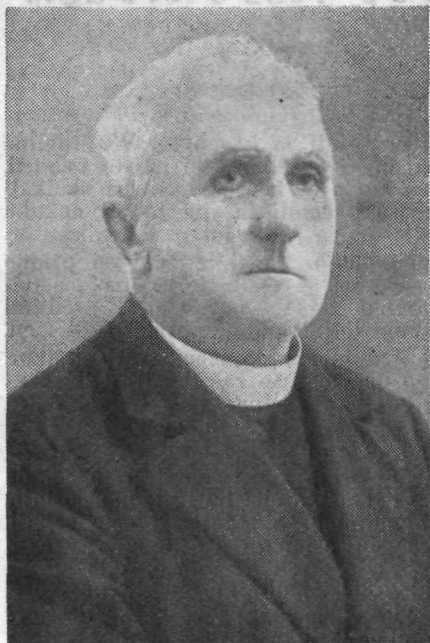
Tak mož je bil Slovencem vladika Slomšek. Borba za pravice našega jezika je bila Slomšku poleg dušnopastirskega dela glavna življenjska naloga. Sam do skrajnih globočin duše pravičen, pobožen in dober, je tem bolj občutil krivico, ki jo je trpel naš narod pred 100 leti v jezikovnem oziru v takratni nemško usmerjeni Avstriji.

S svojo apostolsko besedo je v nemal ljudi za vse dobro in lepo. Opozarjal in zahteval je

od oblasti, da dá jezikovnih pravic tudi našemu narodu, kot mu gredo po božjih in človeških postavah. Sam je učil v šoli v slovenskem jeziku in pozneje nadzoroval šolski pouk. Pisal je za mladino in odrasle pesmi, povestice in poučne sestavke v lepem domačem jeziku.

Prav pred 100 leti je imel Slomšek na Koroškem znameniti cerkveni govor, kjer je izrekel med drugim tudi naslednje lepe besede o materinem jeziku: »Materin jezik je velika dota, ki smo jo od svojih staršev sprejeli. Dolžni smo materino besedo skrbno ohraniti, lepšati in mlajšim zapustiti. O ljubi, lepi in pošteni slovenski jezik, s katerim sem prvič svojo mamo in dobrega ateja klical, v katerem so me moja mati učili Boga spoznavati, v katerem sem prvokrat svojega Stvarnika častil! Tebe hočem kakor najdražji spomin svojih rajnih staršev hvaležno spoštovati, te ohraniti, za tvojo čast in lepoto po pameti, kolikor premorem, skrbeti. V slovenskem jeziku bom svoje ljube brate in sestre Slovence najrajši učil in želim kot hvaležni sin svoje ljube matere, da, kakor je moja prva beseda slovenska bila, naj tudi moja poslednja beseda slovenska bo!«

Mgr. Abram Jože

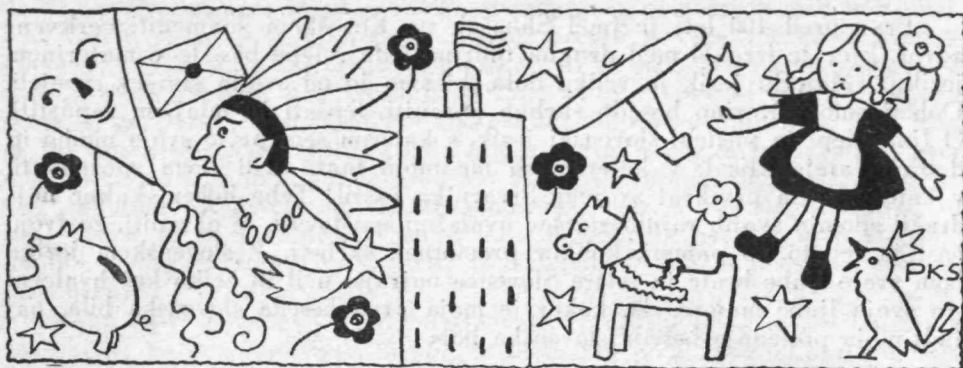
je bil nazadnje župnik (monsinjur je častni naslov za duhovnike) v Pevmi pri Gorici in je nenadoma umrl v Ljubljani 22. junija t. l. Rojen je bil 2. februarja 1875 v Štanjelu pri Gorici. Gimnazijo je obiskoval v Gorici in v Ljubljani. Tu je prišel kot višjegimnazijec v stik z J. E. Krekom, se navzel njegovih nauk in postal pozneje eden njegovih najboljših prijateljev in sodelavcev. V mladosti je tudi zlagal pesmi, zlasti se je pa pečal z malorusko književnostjo ter nam prevel daljše maloruske pesnitve.

Kot župnik po raznih krajih na Goriškem je ustanavljal po Krekovih načelih povsod izobraževalna in gospodarska društva. Služboval je dalje časa v gorski Trenti, ki mu je vzbudila veselje do planinstva. V odlični meri je njegova zasluga, da so ohranile gore v tem predelu naše zemlje slovenski značaj. Mnogo je pisal o lepoti naših gora in pomagal planinskemu društvu, da je prepreglo te kraje s planinskimi potmi.

Pokojnik je prišel v Ljubljano, da bi obiskal in pozdravil svoje prijatelje in znanke, žive in mrtve. A kot da ga je neznana sila vlekla k prijateljem izza mladosti, je legel k njim v grob v svobodno slovensko zemljo, ki jo je tako srčno ljubil.

★

Večina naših odličnih mož je izšla iz preprostih družin in si z nesebičnim delom za ljudski blagor sama postavila neminljivo spomenik v srcu naroda.

Pisandrobiz in vse navzkriž

0 medu

Med so poznali že davni narodi in ga uporabljali za hrano ter v zdravilne namene. Že sveto pismo pravi, da se je v kanaanski deželi cedilo mleko in med. Iz besednjaka Grkov in Rimljanov vemo, da so se njih bogovi najrajši sladkali z medom. Prvi kristjani so med še posebno visoko cenili in jim je bil nekaka sveta jed, ker sta jo uživala v puščavi tudi Kristus in sveti Janez Krstnik.

V davnih časih je bil med ljudem edino sladilo. Zlasti Slovani so pridno gojili čebele in gotovo zamenjavali tudi ta pridelek z drugim blagom pri sosednih narodih. V srednjeveških zapiskih beremo, da so morali naši predniki oddajati svojim gospodarjem graščakom z drugimi dajatvami (desetino) tudi med.

Okoli leta 1550 pa je začel to plemenito jed in sladilo izpodrivati sladkor. Skoraj bi bil prišel med popolnoma ob veljavo, da ga niso začeli zdravniki bolj in bolj povzdigovati kot zdravilo in hrano. Posebne zasluge ima v tem oziru znameniti župnik Knajp (Kneipp). Današnja znanost pa je dokazala, da je v medu mnogo snovi, ki so neobhodno potrebne našemu zdravju.

Pristnost medu spoznamo po tem, da čez nekaj časa kristalizira, to je, da postane zrnatokašnat. V začetku je bolj ali manj tekoč, a čim bolj hladno postaja, bolj kristalizira in postane končno trd, da ga moramo že rezati ali celo sekati. Ako ga denemo na toplo, postane spet tekoč in ostane dalje časa v takem stanju. Navadno postavimo posodo z medom v večjo posodo z gorko vodo, da se počasi razpusti, ali pa na peč, oziroma nadzidek pri štedilniku. Če je prevroče, položimo spodaj desko ali kaj podobnega. Med ne smemo preveč segreti, sicer izgubi mnogo svoje vrednosti in mu pokvarimo okus.

Naravni med se v vinskem cvetu popolnoma raztopi in ne ostane prav nič na dnu posode. To je zanesljiv znak njegove pristnosti.

Za shranjevanje medu so najboljše steklene posode. Hranimo ga pa tudi v loncih, škafih in kovinastih posodah, ki pa morajo biti znotraj prevlečene s kakim tvarino, da ne pride med v stik z železom. Posode trdno zapremo in jih postavimo na zračen, suh prostor. Med zelo rad vsrkava vlago. V vlažnih prostorih se kmalu na površju raztopi, začne vreti in se končno skisa.

Manj znano je, da je med izvrstna hrana, najlažje prebavljiv in zelo redilen. Prehaja naravnost v kri, ne da bi ga moral želedec še predelavati. Kot zdravilo je v mnogih primerih nenadomestljiv. Priporočljiv je posebno onim, ki po hudi bolezni ne smejo uživati težjih jedi. Žlica medu pred spanjem pomiri živce. Dognani so, da med prežene tudi gliste. Ko smo hudo žejni, raztopimo žlico medu v kozarcu vode, kar nas bolj pohladi kot vsaka druga pijača. Samega medu pa ne smemo zaužiti preveč naenkrat, sicer se nam upre in nam povzroči neprijetnosti. Na kruh namazan je izvrstna in okrepujoča hrana. Mnogi planinci ga že jemljejo s seboj na gore.

Pri boleznih v grlu je izvrstno razkuževalno sredstvo, pri prehladih pa najbolj priporočljiv dodatek k čaju.

Med sovraži gnilobo in strupe. Dajejo ga tudi na rane, ki jih celi, in na tvore, da jih prejé in izčisti.

Uživajmo med v večji meri in ne samo v primerih bolezni. Lahko ga uporabljamo tudi kot sladilo namesto sladkorja. Zaradi svoje neprecenljive vrednosti zasluži v polni meri, da ga cenimo tako, kot so ga že cenili naši davni predniki.

Učite se plavati

Plavanje spada k najbolj zdravim in plemenitim vrstam športa. Pri tem delujejo skoraj vsi glavni deli telesa: roke, noge, prsi, vrat ter dihalni organi. Voda nas poživlja in okrepčuje. Kako prijetno nam je po kopanju in kako lahek nam je korak! A ne samo to. Plavanje je naravnost vzgoja h krepostim. Skok v mrzlo vodo zahteva že precej poguma in odločnosti. Mahljaj za mahljajem je treba vztrajno vaditi, da se človek v začetku vzdrži vsaj kratek hip na površju. Težko gre sprva, a trdna volja kmalu premaga začetne težave. Kakšno veselje navda mladega plavača čofotača, ko se dalj časa vzdrži na površju. Doma takoj pove: »Očka, jaz znam pa plavati.« In kadar doseže nasprotni breg, se mu zdi, da je res pravi junak, ker je premagal močno reko.

Vsakdo bi se moral že kot otrok naučiti plavati. Pfidejo primeri, ko je človek primoran rešiti si življenje s plavanjem, ali pa reševati druge. Takrat je učenje prepozno.

V šolskih učnih načrtih je pri telovadbi upoštevano tudi plavanje. Prosite svoje učitelje in učiteljice, da vas nauče tega zdravega in potrebnega športa, kjer koli je to mogoče. Ti vam bodo dali še druga važna navodila o čuvanju zdravja in o spodobnem vedenju pri kopanju.

O važnosti in potrebi plavanja nam priča tudi poročilo v prihodnjem poglavju, kjer popisuje pogumna deklica, kako je rešila življenje nekemu dečku.

Preprečena nesreča.

Dne 16. maja letos sem šla zvečer domov od šmarnic. Ko pridem mimo Ljubljance ob karmeličanski cerkvi v Mostah, zaslišim vpitje otrok: »Silva, Silva! Franci bo utonil!« Ne da bi pomislila na svojo nevarnost, da lahko tvegam svoje zdravje ali pa celo življenje, ker je bila voda od dežja zelo mrzla, sem skočila v obleki in čevlji v vodo, kjer se je Franci že potapljal. Z velikim naporom sem ga privlekla k bregu, saj je bil fant že čisto omamljen. Oklenil se me je z obema rokama okrog vratu, da bi me bil skoraj zadušil. Ko sem ga privlekla na breg, so naju odpeljali vsakega na svoj dom.

Drugi dan sem pa zbolela, ker sem se prehladila v vodi. Tudi deček je zbolel. Njegovi starši so mi bili zelo hvaležni. Vsi so rekli, da bi še vsak odrasel človek ne imel takega poguma. V šoli je gospod upravitelj napisal v okrožnici lepo pohvalo, ki sem je bila zelo vesela. Banska uprava pa mi je poslala lepo denarno nagrado.

Vsega sem bila zelo vesela, najbolj pa zavesti, da sem mogla svojemu bližnjemu napraviti največjo uslugo, ki jo človek zmore.

Silva Šebenik,
učenka I. odd. višje ljud. šole,
Ljubljana-Moste.

Kako sem preživel počitnice.

Ko se na Vidov dan zapro šolska vrata, se misli vseh šolarjev igrajo z željo, da bi nekje prebili počitnice v drugačnem redu, kot poteka šolsko leto.

Tudi mene je zagrabilo tako hrepenenje. Pa se mi je tudi uresničilo. Bil sem 14 dni v Poljanah, kjer so uživali počitnice otroci ljubljanske mestne počitniške kolonije.

Bilo nas je 96. Imeli smo kar vojaški red. Vsako jutro je že ob šestih zapel šolski zvonec. V trenutku je vse oživel v sobah. Takoj smo bili vsi oblečeni in pripravljeni za umivanje. To je bilo kar v Poljanščici. Nato je bila kratka telovadba, pozdrav zastavi in jutranja molitev. Ob sedmih smo prišli k zajtrku že kar lačni. Po zajtrku smo se spravili nad postelje, ki smo jih prav lepo uredili. Tudi sobe smo morali sami pometati in pospravljati. Zdaj šele vemo, koliko dela imajo naše mamice. Ob pol devetih smo bili zopet pripravljeni za izlet. Kadar je bilo lepo vreme, smo napravili daljše izlete, sicer smo pa šli samo po vasi. Bili

smo tudi na Visokem, kjer je pokopan nekdanji ljubljanski župan in pisatelj dr. Ivan Tavčar in njegova gospa. Obiskali smo tudi Gorenjo vas, Sv. Volbenka na Bukovem vrhu, Javorje in dvakrat celo italijansko mejo, Ziri in Kapačnico. Prišedši s sprehodov, se nam je kosilo kar prileglo in naenkrat so bili krožniki prazni. Za počitek naših trudnih udov je bilo odrejeno dveurno spanje.

Popoldne smo bili pri kopanju zopet vsi veseli in dobre volje. Igrali smo tudi nogomet in druge igre, da nam je popoldne kar hitro minulo. Naši želodčki so bili pa tudi že prazni in večerje se nihče ni branil. Po večerji smo šli kmalu spat.

Prehitro so minuli prekratko odmerjeni dnevi. Jaz sem moral oditi, drugi pa so ostali, vsega 25 dni.

Večkrat smo se pogovarjali o prijetnem življenju, ki nas je nečutno vodilo v pravi življenjski red.

Prepričan sem, da se bomo vsi radi spominjali lepih počitniških dni, posebno pa še onih dobrih ljudi, ki so nam jih omogočili.

Marijan iz Most.

Urednikovo sporočilo

Náš najstarejši mladinski list »Vrtec« začelja 69. leto svojega obstanka. Učil in vnemal je že Vaše starše za vse lepo in dobro ter jim prinašal ure plemenitega razvedrila. To hoče tudi v bodoče: Voditi mladino na pota k Lepoti in Dobroti.

Prihodnje leto obhaja naš list lepo slovesnost — svojo 70 letnico. Zato smo častitljivemu starčku preskrbeli že letos slavnostno obleko in ga primerno pomladili. Saj je to tudi zaslužil za svoje nesebično delo v blagor mladine.

Z butarico smo ga poslali med svet. To je podoba mladosti in veselja otroških let. Pri nobenem narodu ne najdemo te navade, zato je to tudi znamenje slovenske mladine. Zgoraj pa vidite križ, znak naše vere, ki vodi in razsvetljuje naša zemeljska pota.

*

Urednik želi, da mu mladina v pismih sporoča želje, ki bi jih imela v kakršni koli zadevi glede »Vrtca«. Priobčeval bo rad poročila o Vaših razveseljevanjih, težavah ter o zanimivostih krajev, kjer živite. Prav bi mu prišle tudi tozadevne slike. Pošiljajte skupna (razredna) sporočila, da prihranite pri znamkah.

Le pridno in veselo na delo!

Uganke

PKS

Uganke za mlajše

PAK

Posetnica

NIKO ČRNC

Vrata

Kdo je to?

Računska naloga

(P. Golobič)

Oče je prinesel v košari 5 jabolk. Ta razdeli med 5 otrok tako, da še eno jabolko ostane v košari. Kako je to naredil?

Kdor vse tri pravilno reši in bo izžreban, dobi lepo knjigo.
Rešitve naj se pošljejo do 10. septembra uredništvu.

Listnica upravištva

Zaostala naročnina »Vrtca« naj se pošilja po položnici za »Luč«, nova naročnina pa na položnici za »Vrtce«.